

Uchwała Nr ..... /2019
Rady Miasta Sucha Beskidzka
z dnia ..... sierpnia 2019 r.

**w sprawie: przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019 – 2021.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 506 z późn. zm.) w związku z art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 1508 z późn. zm.), oraz art. 6 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie(tekst jednolity Dz.U. z 2015 r. poz. 1390 z późn.zm.) **Rada Miasta Sucha Beskidzka** uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019 - 2021, który stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Traci moc Uchwała Nr XXVIII/231/2017 Rady Miejskiej w Suchoj Beskidzkiej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie : przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2020 zmieniona uchwałą Nr XLV/367/2018 Rady Miejskiej w Suchoj Beskidzkiej z dnia 16 października 2018r. w sprawie: zmian w uchwale dotyczącej przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Sucha Beskidzka.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr .....
Rady Miasta Sucha Beskidzka
z dnia .....

GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2019 - 2021

Spis treści :

I. WPROWADZENIE	3
II. PRZEMOC W RODZINIE – TERMINOLOGIA POJĘĆ	4
2.1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY	4
2.2. CYKLE PRZEMOCY DOMOWEJ	4
2.3. RODZAJE PRZEMOCY W RODZINIE	4
2.4. SKUTKI PRZEMOCY W RODZINIE	6
2.5. AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE	7
2.6. ZADANIA INSTYTUCJI PAŃSTWOWYCH I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W DZIEDZINIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE	9
III. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE	15
3.1. DANE LICZBOWE DOTYCZĄCE ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE	16
3.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY	33
IV. PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY	44
4.1. WERYFIKACJA PROGRAMU – MOCNE I SŁABE STRONY	44
4.2. CELE PROGRAMU	46
4.3. SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU, MONITOROWANIE I EWALUACJA ORAZ ZASADY FINANSOWANIA	53

I. WPROWADZENIE

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2019 – 2021 będzie realizowany na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zgodnie z którą do zadań własnych Gminy należy **„opracowywanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie”**

Zasadniczym celem programu jest ograniczenie skali zjawiska przemocy domowej, edukacja i profilaktyka, a także interdyscyplinarność działań instytucji i organizacji działających w zakresie przeciwdziałania przemocy na terenie Gminy Sucha Beskidzka.

W części opisowej programu zawarto podstawowe informacje na temat zjawiska przemocy w rodzinie, terminologię pojęć, istotną dla planowania oddziaływań w zakresie zapobiegania i zwalczania przemocy oraz oddziaływań profilaktycznych i edukacyjnych.

Dokonano również analizy zasobów Gminy i Ośrodka Pomocy Społecznej w zakresie budowania systemu wsparcia dla osób i rodzin doświadczających przemocy a także podjęto próby określenia zadań do realizacji w zakresie budowania efektywnego systemu wsparcia dla osób przeżywających trudności w związku ze zjawiskiem przemocy.

Niniejsze opracowanie to również analiza działań już przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Sucha Beskidzka, a także wskazanie obszarów wymagających zainteresowania i odpowiednich oddziaływań.

II. PRZEMOC W RODZINIE – TERMINOLOGIA POJĘĆ

2.1. DEFINICJA ZJAWISKA PRZEMOCY

PRZEMOC W RODZINIE - zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przemoc to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

2.2. CYKLE PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc domowa zwykle nie jest czynem jednorazowym. Najczęściej powtarza się według charakterystycznego schematu zwanego **cyklem przemocy domowej**. W cyklu przemocy wobec bliskich można zauważyć trzy następującego po sobie fazy:

Faza narastania napięcia – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się zwykle wzrostem napięcia, narastania konfliktów. Przyczyny konfliktów to zwykle małe błahostki, drobne nieporozumienia powodujące wzrost napięcia, pojawiają się zachowania agresywne sprawcy przemocy tj: gniew, nagminne kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, stosowanie obraźliwych słów, stała krytyka. Osoba, wobec której kierowana jest złość partnera, stara się łagodzić konflikty, natomiast sprawca często jest poirytowany, rozdrażniony, prowokuje do awantur. Jest to okres, gdy u sprawcy przemocy kumuluje się napięcie.

Faza ostrej przemocy – w tej fazie cyklu następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji ze strony sprawcy. Ta faza trwa krótko ale wiąże się z mocnymi przeżyciami ofiary, sprawca dokonuje strasznych czynów, nie zwracając uwagi na krzywdę innych. Faza ostrej przemocy może zakończyć się dramatycznie dla ofiary np. silnym pobicie, dotkliwym uszkodzeniem ciała, a nawet śmiercią zaatakowanej osoby. Na tym etapie pojawia się u osoby doświadczającej przemocy przerażenie, lęk, bezradność, poczucie wstydu, ale też złość, która powoduje, że najczęściej w fazie ostrej przemocy ofiary decydują się wzywać pomoc, prosząc o interwencję Policję, chcą złożyć zawiadomienie.

Faza miodowego miesiąca – jest to czas skruchy i okazywania żalu, miłości przez sprawcę, który próbuje załagodzić sytuację i zaczyna dostrzegać zło które wyrządził. Sprawca pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej, że "TO" się więcej już nie powtórzy. Na tym etapie pojawia się szansa skorzystania przez sprawcę z terapii, która umożliwi ewentualną "zmianę" negatywnego działania i zatrzymanie zachowań przemocowych. Zwykle bez trwałej specjalistycznej pomocy faza miodowego miesiąca kończy się nawrotem przemocy. Sprawca nie jest w stanie długo pełnić takiej roli, z jakiegoś powodu znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać. Przedstawione cykle mogą trwać wiele lat. Przemoc przybiera na sile, zachowanie sprawcy oraz skutki jego negatywnego działania są coraz bardziej dotkliwe. Trzecia faza „miodowego miesiąca” jest coraz krótsza, stając się z czasem przerwą kilkudniową.

2.3. RODZAJE PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów. Przemoc domowa to wszelkie odmiany nieadekwatnego, złego traktowania członków rodziny, którzy nie potrafią się skutecznie bronić przed sprawcą. Najczęściej ofiarami przemocy są

osoby słabsze fizycznie – kobiety i dzieci, osoby zależne ekonomicznie oraz emocjonalnie od sprawcy przemocy oraz osoby niepełnosprawne.

Przemoc w rodzinie przybiera różne formy, wyróżnić można :

przemoc fizyczną – intencjonalne zachowanie powodujące uszkodzenie ciała lub niosące takie ryzyko, np. popychanie, szarpanie, ciągnięcie, szturchanie, klepanie, klapsy, ciągnięcie za uszy, włosy, szczypanie, kopanie, bicie ręką, pięścią, uderzenie w twarz - tzw. „policzek”, przypalanie papierosem, duszenie, krępowanie ruchów, itp.;

przemoc psychiczna – zawiera przymus i groźby np.: obrażanie, wyzywanie, osądzanie, ocenianie, krytykowanie, straszenie, szantażowanie, grożenie, nieliczenie się z uczuciami, krzyczenie, oskarżanie, obwinianie, oczernianie, czytanie osobistej korespondencji, ujawnianie tajemnic, sekretów, wyśmiewanie, lekceważenie, itp.;

Przemoc psychiczna jest najczęstszą formą przemocy i jest trudna do udowodnienia.

przemoc seksualna – polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Przymus może polegać na bezpośrednim użyciu siły lub emocjonalnym szantażu np.: wymuszanie pożycia, obmacywanie, gwałt, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenia się z partnerem, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie, itp.;

przemoc ekonomiczna - wiąże się celowym niszczeniem czyjejs własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy, przeglądanie dokumentów, korespondencji, dysponowanie czyjąs własnością, zaciąganie pożyczek "na wspólne konto", sprzedawanie osobistych lub wspólnych rzeczy bez uzgodnienia, zmuszanie do spłacania długów, itp.;

zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich. Jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np.: nie dawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.

Zachowania przemocowe można podzielić ze względu na ich przebieg:

Przemoc chłodna – jest najczęściej dokonywana z premedytacją, sprawca ma swój konkretny cel, plan działania, sprawca dużą wagę zwraca na brak widocznych śladów, świadków, ingeruje w psychikę ofiary, przyczynia się do jej rozbicia emocjonalnego i poczucia bezsilności. Często ten rodzaj przemocy jest określany jako przemoc tzw. „w białych rękawiczkach”. Z racji braku dowodów ofierze trudno ją udowodnić. Z tego rodzaju przemocą najczęściej mamy do czynienia w środowiskach o tzw. *wysokim statusie społecznym* – takie rodziny ukrywają skrzętnie swój problem, policja i inne służby rzadko interweniują, sprawca może być postrzegany w środowisku jako człowiek dbający o rodzinę, nie łamiący przepisów prawa.

Przemoc gorąca - charakteryzuje się niekontrolowanymi wybuchami złości, wściekłości, oraz brutalnością. Sprawca nie przebiera w środkach okazując swoją złość i wyższość. Jest to przemoc naładowana agresją, gwałtowna, występująca zwykle w afekcie. W takich przypadkach częściej reaguje środowisko, mają miejsce interwencje policji. Ten rodzaj przemocy jest charakterystyczny raczej dla środowisk o niższym statusie społecznym.

2.4. SKUTKI PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym człowieka. Jeszcze do niedawna uważano, że stosowanie zachowań przemocowych w sytuacjach trudnych między małżonkami oraz rodzicami i dziećmi jest metodą skuteczną, która uczy posłuszeństwa i wzmacnia respekt. Jednak coraz większa wiedza dotycząca zjawiska przemocy w rodzinie ukazuje, że jest wręcz przeciwnie - długotrwałe stosowanie przemocy powoduje poważne problemy zdrowotne i emocjonalne u ofiary. Do najczęstszych objawów będących skutkami przemocy należą: poważne obrażenia ciała, wzrost częstości zapadania na choroby somatyczne związane ze stresem, przygnębienie, apatia, smutek, bezradność, niepokój, niekontrolowane wybuchy agresji, chwiejność emocjonalna, niepewność, stany lękowe (lęk przed bliskością), stany depresyjne, brak zaufania, niska samoocena, zaprzeczanie, obwinianie się, adaptacja do przemocy. Ofiary często zachowują się niezrozumiale, niejednokrotnie zmieniają zdanie oraz wycofują zawiadomienie o przestępstwie, chroniąc w ten sposób sprawcę. Zachowania te przez psychologię nazywane są syndromem wyuczony bezradności, zjawiskiem „prania mózgu” czy stresu pourazowego.

Osoby dotknięte przemocą lub obserwujące tego typu zachowania stają się :

- agresywne i wrogie w stosunku do innych osób;
- mniej odpowiedzialne za to co robią w swoim życiu;
- mają problemy w nawiązywaniu kontaktów z innymi osobami;
- trudniej jest im założyć własną rodzinę częściej żyją w rodzinach rozbitych, nie utrzymując kontaktów z osobami spokrewnionymi.

Konsekwencje doświadczania przemocy przez dzieci:

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub/i świadkami przemocy w rodzinie.

Specjaliści przedstawiają skutki - bezpośrednie i odległe zachowań przemocowych w stosunku do dzieci. Skutki bezpośrednie dotyczą bliskich w czasie konsekwencji stosowania przemocy wobec dziecka, do najcięższych należy śmierć dziecka na skutek odniesionych obrażeń. Drugą grupę stanowią obrażenia fizyczne i cierpienia psychiczne, trwałe uszkodzenia neurologiczne. Przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa niezbędnych do prawidłowego rozwoju. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb negatywnie wpływa na rozwój dziecka i jest przyczyną wielu chorób psychosomatycznych. Z metodycznego punktu widzenia następstwem przemocy jest tzw. **zespół dziecka maltretowanego**. Jest to zespół objawów chorobowych powstałych w skutek świadomego i/lub nieświadomego działania zaburzającego rozwój psychiczny, fizyczny i społeczny dziecka. Maltretowanie psychiczne dziecka wpływa destrukcyjnie na kształtowanie się jego osobowości. Może prowadzić do nieprzystosowania interpersonalnego (brak poczucia bezpieczeństwa, niski poziom kompetencji społecznych, trudności w kontaktach z rówieśnikami), deficytów intelektualnych (w zakresie możliwości poznawczych, rozwiązywaniu konfliktów i kreatywności), problemów afektywno - behawioralnych (agresja, samoponížanie, lęk, wstyd i poczucie winy, wrogość i gniew, pesymizm i negatywizm). Skutki przemocy pojawiające się podczas trwania zachowań przemocowych są zaledwie początkiem destrukcyjnego wpływu przemocy domowej, jej konsekwencje mogą wpływać na funkcjonowanie człowieka przez całe jego życie.

Oprócz widocznych skutków przemocy obserwuje się też skutki odroczone w czasie, bowiem doświadczenia z dzieciństwa mają negatywny wpływ na dalsze życie. Mogą pojawić się trudności w nauce, wagarowanie, udział w nieformalnych młodzieżowych grupach przestępczych, pojawiają się zachowania aspołeczne tj. nadużywanie alkoholu, branie

narkotyków, odurzanie się środkami chemicznymi. Zachowania te sprzyjają chwilowemu zapomnieniu o braku zainteresowania się ich losem, problemami związanymi z poniżaniem, zagrożeniem, brakiem akceptacji. Zachowania te to tylko niektóre ze sposobów ucieczki od problemu przemocy w rodzinie.

2.5. AKTY PRAWNE DOTYCZĄCE PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE

W prawie polskim problematykę przemocy w rodzinie regulują dwa podstawowe akty prawne: Kodeks Karny oraz Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie uchwalona 29 lipca 2005 roku. Jako problem ogólnospołeczny ujmowany w kontekście łamania praw człowieka znalazło odzwierciedlenie w wielu dokumentach zarówno europejskich jak i krajowych.

Kodeks Karny (t.j. Dz. U. 2018 r. poz. 1600 z późn.zm.)

Art. 207 kk uznaje przemoc w rodzinie za przestępstwo – „za znęcanie się psychiczne czy fizyczne nad osobą najbliższą lub pozostającą w zależności od sprawcy przewidywana jest kara”. Znęcanie się musi mieć charakter wielokrotny, powtarzalny. Sąd może jednak uznać za przestępstwo znęcanie się także działanie jednorazowe ale o dużej dotkliwości. Jeśli zachowanie jednorazowe nie posiada powyższych cech traktowane jest jako inne przestępstwo – naruszenie nietykalności, uszczerbek na zdrowiu, groźba karalna. Zaniechanie określonego działania przez sprawcę także może rodzić dla niego odpowiedzialność karną. Do zaistnienia przestępstwa znęcania wystarczy, że sprawca dopuszcza się tylko jednego z rodzajów przemocy (tzn. psychicznej lub fizycznej). Również wymuszanie współżycia seksualnego, w tym także gwałt w małżeństwie jest przestępstwem – sprawca może wtedy również odpowiadać z art. 197 k.k.

Inne przepisy prawne wykorzystywane w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie:

- zmuszanie do określonych zachowań (art. 191 k.k.),
- uporczywe uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego (art. 209 k.k.),
- kradzież i kradzież z włamaniem na szkodę osoby najbliższej (art. 278 i 279 k.k.),
- naruszenie nietykalności cielesnej (art. 217 k.k.),
- porzucenie małoletniego lub osoby nieporadnej (art. 210 k.k.),
- uprowadzenie lub zatrzymanie małoletniego wbrew woli osoby powołanej do opieki (art. 211.k.k),
- narażenie na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu (art.160kk.)
- dopuszczenie się czynu lubieżnego wobec osoby poniżej 15 roku życia (art. 200 k.k),
- groźby popełnienia przestępstwa na szkodę najbliższych (art. 190 k.k.),
- nakłanianie i zmuszanie do czynów nierządnych przy wykorzystaniu stosunku zależności (art.199 k.k)
- obcowanie płciowe w stosunku do wstępnego, zstępnego, przysposobionego, przysposabiającego, brata lub siostry (art. 201 k.k.),
- rozpijanie małoletniego (art. 208 k.k),
- niszczenie mienia (art. 288 k.k.),
- zniewaga (art. 216 k.k),
- uszkodzenie ciała (art. 156 i 157 k.k.).

Ustawa z dnia 29 lipca z 2005 roku o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie (Dz. U. z 2015r. poz. 1390 z póź.zmianami)

Ustawa m.in. wskazuje rozwiązania, które mają zapewnić lepszą ochronę prawną ofiarom przemocy domowej. Zgromadzone w jednej ustawie przepisy znajdujące się dotychczas w różnych aktach prawnych mają usprawnić system pomocy ofiarom przemocy w rodzinie. Określa zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie oraz osób stosujących przemoc. Ustawa zobowiązuje również gminy i powiaty m.in. do tworzenia własnych programów przeciwdziałania przemocy domowej, prowadzenia poradnictwa, interwencji kryzysowej, prowadzenia ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy oraz prowadzenia programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy.

Dokumenty programowe.

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020

Zadaniem Programu jest wprowadzenie w życie szerokiego spektrum działań mających na celu zarówno zwrócenie uwagi opinii publicznej na zjawisko przemocy w rodzinie, jak i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz zwiększenie profesjonalizmu służb społecznych udzielaniu pomocy ofiarom przemocy domowej, a także w podejmowaniu odpowiednich działań wobec sprawców. Program powstał we współpracy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, Ministerstwem Sprawiedliwości, Ministerstwem Zdrowia i Ministerstwem Edukacji Narodowej. Wyznaczono działania, które należy podjąć w zakresie profilaktyki i informowania opinii publicznej, interwencji w przypadku już zaistniałej przemocy, pomocy terapeutycznej ofiarom przemocy oraz oddziaływań na sprawców przemocy. Każde z tych działań zostało przypisane konkretnym organizacjom i instytucjom odpowiedzialnym za jego realizację.

Rządowy program ograniczenia przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”

Program powstał w 2006 roku. Głównym koordynatorem działań realizowanych w ramach programu jest Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji. Program łączy działania policji, administracji rządowej i samorządowej oraz partnerów społecznych, zainteresowanych poprawą bezpieczeństwa i porządku publicznego. Jednym z podstawowych założeń programu jest przekonanie obywateli do nawiązania trwałego, stałego, naturalnego partnerstwa z policją oraz innymi instytucjami ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. Program „Razem bezpieczniej” w ramach obszaru „przemoc w rodzinie” przewiduje m.in. takie działania jak:

- edukację ofiar przemocy w rodzinie w zakresie dostępnych procedur prawnych;
- zwiększenie skuteczności procedury „Niebieskich Kart”;
- zacieśnienie współpracy instytucji i organizacji społecznych świadczących pomoc prawną, psychologiczną i socjalną dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- organizację szkoleń tematycznych dla osób pracujących na rzecz ograniczenia zjawiska w rodzinie;
- utworzenie spójnego systemu procedur wymiany informacji pomiędzy wszystkimi podmiotami zajmującymi się przemocą w rodzinie;
- zlecenie organizacjom pozarządowym zadań w zakresie szkoleń, poradnictwa i pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.

Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (t.j. Dz. U. 2017 r. poz. 682 z późn.zm.)

Sytuację osób doznających przemocy w rodzinie regulują również przepisy prawa cywilnego zawarte głównie w Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym (ustawa z dnia 25 lutego 1964 r., Dz. U. 1964 r. Nr 9 poz. 59). Omówione są tam następujące kwestie:

- obowiązek rodziców do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka (art. 141),
- warunki orzekania separacji i rozwodu (art. 56, 61),
- orzekanie o winie w rozkładzie pożycia małżeńskiego (art. 57),
- rozstrzygnięcie o władzy rodzicielskiej (art. 58 § 1),
- sposób korzystania ze wspólnego mieszkania w przypadku rozwodu (art. 58 § 2),
- warunki żądania od rozwiedzionego małżonka środków na utrzymanie (art. 60).

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn.zm.)

Ochronę osób, w tym dzieci, przed przemocą domową gwarantuje Konstytucja RP. Art. 40 mówi, że „nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych”. Kolejny - „każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym” (art. 47). „Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych” (art. 71, pkt 1). „Rzeczpospolita Polska

zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i możliwości uwzględnienia zdania dziecka. Ustawa określa kompetencje i sposób powoływania Rzecznika Praw Dziecka” (art. 72).

Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej
Dokument zapewnia o nienaruszalności, ochronie i poszanowaniu godności osobistej (art.1), o poszanowaniu ludzkiej integralności fizycznej i psychicznej (art.3). Potwierdza zakaz stosowania tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania lub karania (art.4), zakaz handlu ludźmi (art. 5), prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego (art. 6), a także zakaz dyskryminacji, w tym ze względu na płeć (art. 21).

Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie obecnej sytuacji oraz przyszłych działań w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet - 2004/2020 (INI)
Parlament Europejski mając na uwadze złożoność problemu stosowania przemocy wobec kobiet oraz dotychczasowe działania mające na celu poprawę istniejącej sytuacji, zalecił Komisji Europejskiej oraz państwom członkowskim:

- uznanie przemocy wobec kobiet za naruszenie praw człowieka odzwierciedlające nierówny podział władzy pomiędzy płciami,
- przyjęcie strategii „zero tolerancji” względem wszystkich form przemocy wobec kobiet,
- przyjęcie ram współpracy między organizacjami rządowymi i pozarządowymi z myślą o opracowaniu strategii i praktyk zwalczania przemocy domowej.

Rezolucja wzywa również państwa członkowskie do stworzenia programów partnerskich pomiędzy organami egzekwującymi prawo, organizacjami pozarządowymi, ośrodkami udzielającymi schronienia ofiarom oraz do zintensyfikowania ich współpracy w celu zagwarantowania efektywnego wdrażania przepisów prawnych mających na celu zwalczanie przemocy mężczyzn wobec kobiet oraz do uwrażliwienia urzędników wszystkich szczebli na te kwestie. Ponadto zaleca się podjęcie odpowiednich działań zapewniających ofiarom przemocy lepszą ochronę i wsparcie oraz opracowywania programów informacyjnych, podnoszących świadomość społeczną w zakresie przemocy domowej.

2.6. ZADANIA INSTYTUCJI PAŃSTWOWYCH I ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W DZIEDZINIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Działalność gmin w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Do zadań własnych Gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy :

- opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym. Jego zadaniem jest integrowanie i koordynowanie

działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Pomoc społeczna

Celem działania pomocy społecznej (zgodnie z ustawą o pomocy społecznej) jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy w rodzinie. Przemoc domowa jest przyczyną dysfunkcji rodziny, a także może być konsekwencją dysfunkcji o innym podłożu.

W ramach procedury pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej:

- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- udziela kompleksowych informacji o formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc;
- udziela kompleksowych informacji o możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby

o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;

- udziela informacji o przysługujących świadczeniach i formach pomocy;
- w uzasadnionych przypadkach:
  - udziela pomocy finansowej w formie zasiłków stałych, okresowych, celowych;
  - udziela pomocy rzeczowej np. przekazanie odzieży, żywności;
  - udziela zasiłków i pożyczek na ekonomiczne usamodzielnienie się;
- informuje o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym;
- w razie potrzeby bądź na życzenie zainteresowanych zwraca się do policji o podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy, zgodnie z kompetencjami policji;
- w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia popełnienia przestępstwa powiadamia organy ścigania;
- może organizować i prowadzić np. punkty informacyjne, grupy wsparcia dla ofiar przemocy domowej, świetlice dla dzieci;
- współpracuje z innymi instytucjami i organizacjami.

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego o tym fakcie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin. Rodzicom, opiekunom prawnym lub faktycznym przysługuje zażalenie do sądu opiekuńczego na odebranie dziecka. W zażaleniu można domagać się zbadania zasadności i legalności odebrania dziecka oraz prawidłowości jego dokonania. Zażalenie może być wniesione za pośrednictwem pracownika socjalnego lub funkcjonariusza Policji, którzy dokonali odebrania dziecka (w takim przypadku zażalenie podlega niezwłocznemu przekazaniu do sądu opiekuńczego) lub bezpośrednio do sądu rejonowego, wydział rodzinny i nieletnich, właściwego ze względu na miejsce dokonania odebrania dziecka. Sąd rozpatruje zażalenie niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin. W razie uznania bezzasadności lub nielegalności odebrania dziecka sąd zarządza natychmiastowe przekazanie dziecka rodzicom, opiekunom prawnym lub faktycznym, od których dziecko zostało odebrane. W przypadku stwierdzenia bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości odebrania dziecka sąd zawiadamia o tym przełożonych osób, które dokonały odebrania.

Policja

Do podstawowych zadań policji należy m. in:

- ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra;
- inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi;
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

W ramach procedury funkcjonariusz Policji:

- udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy;
- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania;
- przeprowadza, o ile jest to możliwe, z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;
- przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
- podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą.

Osoby wzywające policję mają prawo do:

- uzyskania od policjantów zapewnienia doraźnego bezpieczeństwa;
- uzyskania informacji, kto przyjechał na wezwanie – numery identyfikacyjne policjantów, nazwa i siedziba jednostki;
- wykorzystania dokumentacji interwencji policyjnej jako dowodów w sprawie karnej przeciw sprawcy przemocy;
- zgłoszenia interweniujących policjantów na świadków w sprawie sądowej.

Prokuratura

Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także świadkowie, mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publiczno-skargowym lub wniosek o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wniosek osoby poszkodowanej). W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z policją ma obowiązek:

- wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono przestępstwo;
- wyjaśnienia okoliczności czynu;
- zebrania i zabezpieczenia dowodów;
- ujęcia sprawcy.

W uzasadnionym przypadku prokurator może zastosować środek zapobiegawczy wobec sprawcy przemocy w postaci dozoru policyjnego, opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym lub wystąpić z wnioskiem do sądu rejonowego o zastosowanie wobec niego tymczasowego aresztowania.

Slużba zdrowia

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi ponieważ:

- bardzo często towarzyszą mu wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego;
- zawsze występują poważne uszkodzenia zdrowia psychicznego.

W ramach procedury przedstawiciel ochrony zdrowia każdorazowo udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia oraz o uprawnieniu do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie.

W dziedzinie pomocy ofiarom przemocy domowej, oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, istotne jest:

- rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć;
- umiejętność przeprowadzenia rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania;
- poinformowanie ofiar o możliwościach szukania pomocy;
- w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadomienie innych służb działających w systemie wsparcia dla osób doświadczających przemocy.
- w przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa np. ciężkiego uszkodzenia ciała lub wykorzystania seksualnego powiadomienie organów ścigania.

Oświata

W ramach procedury przedstawiciel oświaty:

- udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w szczególności wobec dzieci;

- udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Organizacje pozarządowe

Informacja o działalności lokalnych organizacji pozarządowych powinna być dostępna w każdej gminie, w przychodni, poradni, szkole, komisariacie, itp. Organizacje pozarządowe są to głównie stowarzyszenia, fundacje i kluby. W zakresie pomocy ofiarom przemocy domowej organizują: telefony zaufania, punkty informacyjno-konsultacyjne, ośrodki pomocy, schroniska, hostele, świetlice dla dzieci. W ramach swojej działalności oferują, m. in.:

- pomoc psychologiczną, w grupie i w kontakcie indywidualnym;
- pomoc prawną, w tym pisanie pism do organów ścigania i sądów;
- pomoc socjalną;
- grupy wsparcia;
- grupy samopomocowe;
- pomoc socjoterapeutyczną dla dzieci;
- udział w prowadzeniu wywiadów środowiskowych;
- udział w pracach zespołów pomagających ofiarom przemocy np. przy gminnej komisji czy ośrodku pomocy społecznej;
- udział w interwencjach;
- pilotowanie przypadków;
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i innych.

Współpraca służb i instytucji:

Ofiary przemocy domowej potrzebują zwykle pomocy psychologicznej, prawnej, materialnej, socjalnej, medycznej, a także wsparcia. Niezmiernie istotna jest współpraca i przepływ informacji pomiędzy różnymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomaganiem ofiarom przemocy domowej, a co za tym idzie tworzenie koalicji lokalnych. Czynniki sprzyjające podniesieniu skuteczności pomocy ofiarom przemocy domowej świadczonej przez różne służby to:

- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych/grup roboczych składających się z przedstawicieli różnych instytucji, np. policjanta, pracownika socjalnego, lekarza, pedagoga;
- znajomość miejsc, osób, możliwości udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- przekazywanie i zbieranie informacji od poszczególnych osób i instytucji pomagających rodzinom;
- konsekwentne egzekwowanie świadczeń wynikających z zadań i kompetencji poszczególnych instytucji;
- podnoszenie kwalifikacji pracowników w dziedzinie zjawiska przemocy domowej oraz sposobów skutecznej interwencji i możliwości pomocy;
- odpowiednia dokumentacja poszczególnych przypadków, form udzielania pomocy i efektów.

III. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

W okresie od marca do maja 2019 roku przeprowadzono trzytorową diagnozę zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Sucha Beskidzka.

W pierwszej kolejności przeanalizowano zastane dane liczbowe dotyczące sprawców i ofiar przemocy przekazane przez różnego rodzaju jednostki takie jak: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Komendę Powiatową Policji w Suchej Beskidzkiej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie/Zespół Interwencji Kryzysowej w Suchej Beskidzkiej, Prokuraturę Rejonową oraz Sąd Rejonowy w Suchej Beskidzkiej. Po wtóre, korzystając z pomocy wychowawców klas we wszystkich placówkach oświatowych oraz personelu zatrudnionego w jednostkach ochrony zdrowia na terenie gminy, oszacowano liczbę rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie poprzez obserwację występowania zjawiska lub czynników ryzyka przemocy domowej. Po trzecie przeprowadzono analizę jakościową zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy na podstawie ankiety dla dorosłych mieszkańców gminy.

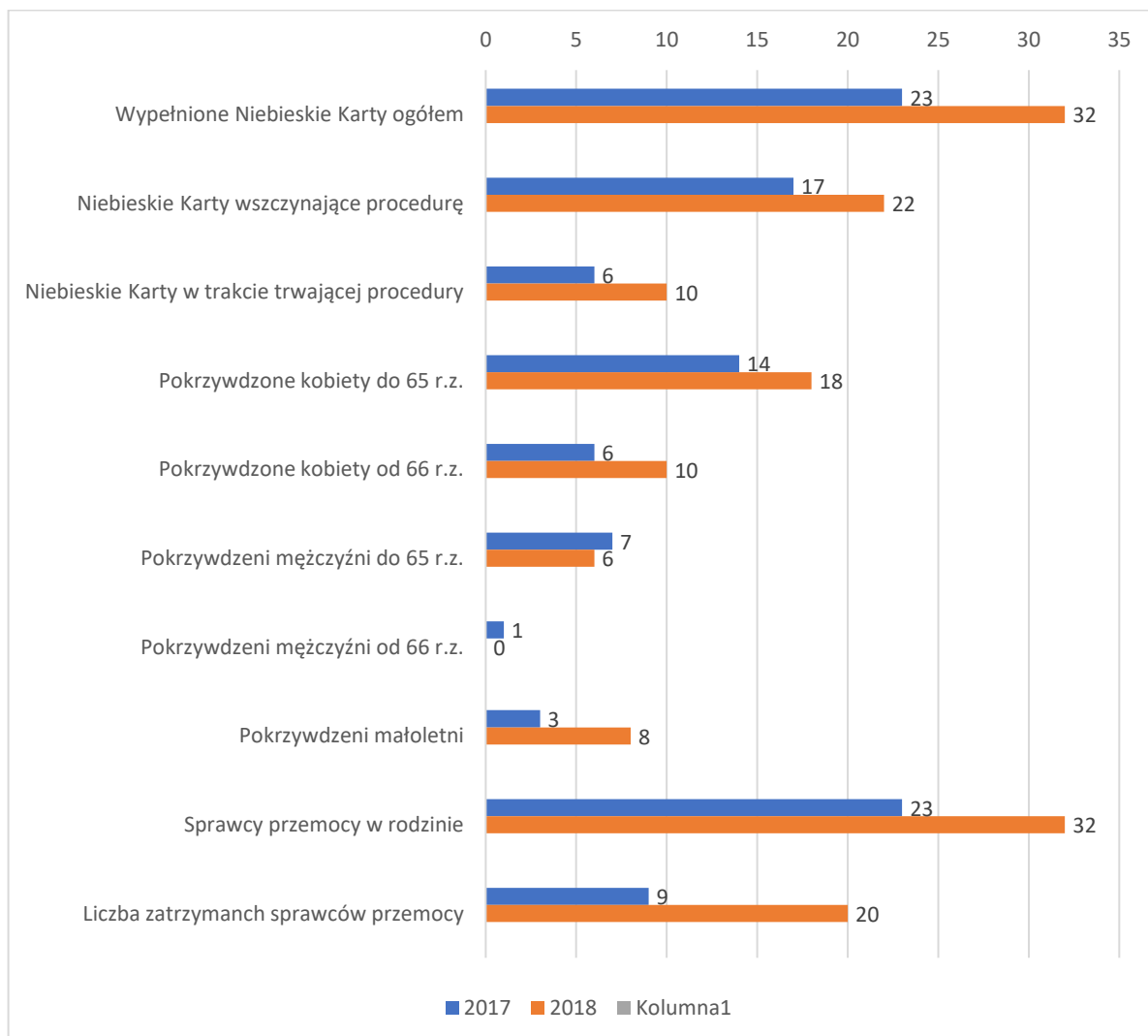
Należy pamiętać, że problem przemocy w rodzinie jest niezwykle złożony i często towarzyszy mu szereg innych uwarunkowań, które w uproszczeniu łatwo pomylić z przyczynami – np. alkoholizm, problemy finansowe, bezrobocie itp. Skala przemocy oraz jej zasięg decydują o tym, jaki powinien być system przeciwdziałania przemocy domowej.

3.1. DANE LICZBOWE DOTYCZĄCE ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

1. OSOBY/ RODZINY DOTKNIĘTE PRZEMOCĄ W RODZINIE

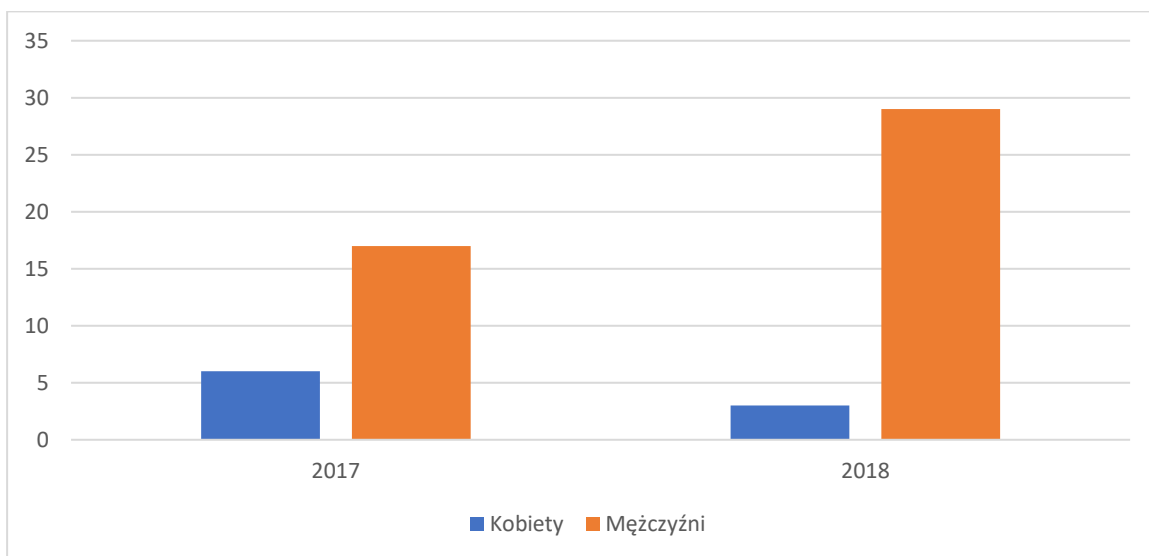
Komenda Powiatowa Policji w Suchoj Beskidzkiej udostępniła następujące dane dotyczące liczby interwencji domowych w gminie Sucha Beskidzka, dotyczących przemocy w rodzinie:

Wykres 1 Dane statystyczne z terenu gminy Sucha Beskidzka w latach 2017 – 2018 dotyczące procedury „Niebieska Karta” (Źródło: dane KPP w Suchoj Beskidzkiej)

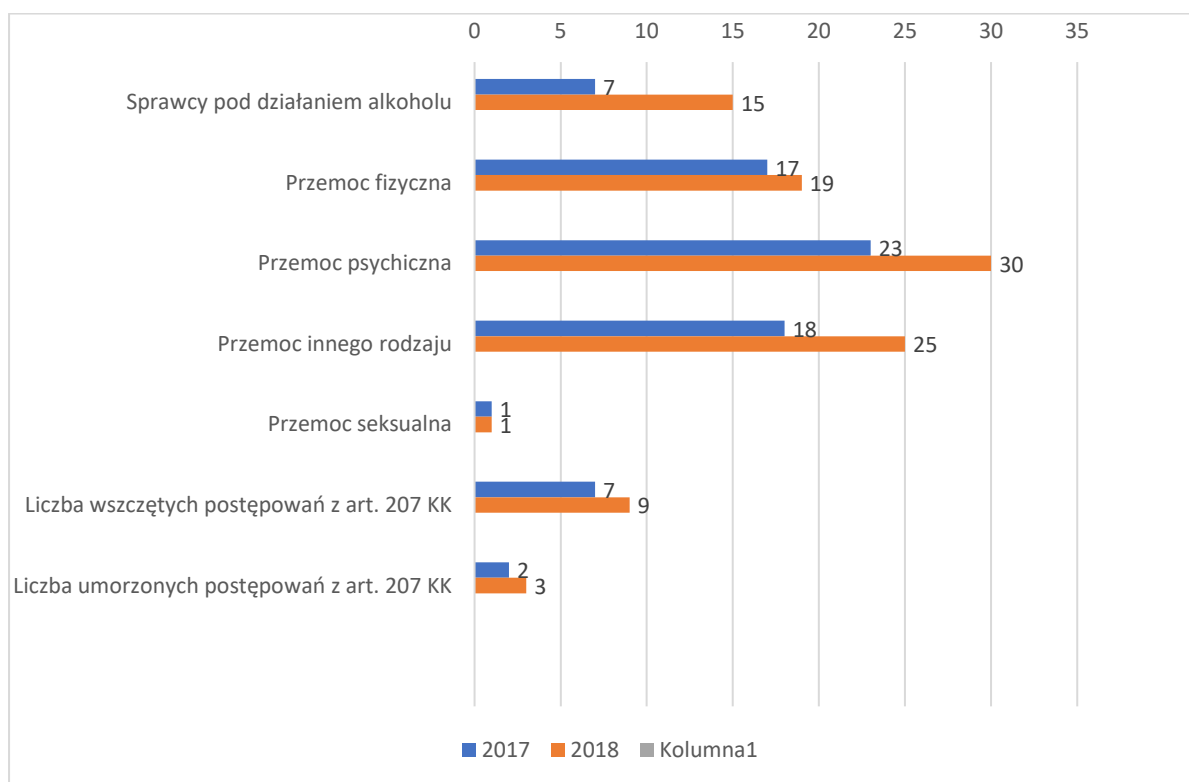
Powyższy wykres obrazuje wzrost odnotowanych przypadków działań Policji związanych z problemem przemocy domowej. W 2018 r. funkcjonariusze policji wypełnili o ponad 28% więcej formularzy Niebieskich Kart niż rok wcześniej, co oznacza jednakowy wzrost liczby sprawców przemocy na przestrzeni omawianych dwóch lat. O 55% wzrosła z kolei liczba sprawców przemocy, którzy po użyciu przemocy zostali zatrzymani w areszcie.

Jednak obserwowana tendencja wzrostowa w przypadku interwencji dotyczących przemocy w rodzinie, niema odzwierciedlenia w danych ogólnych dotyczących interwencji niezwiązanych z przemocą, których było odpowiednio: 2017 r. – 1613, 2018 r. – 1455.

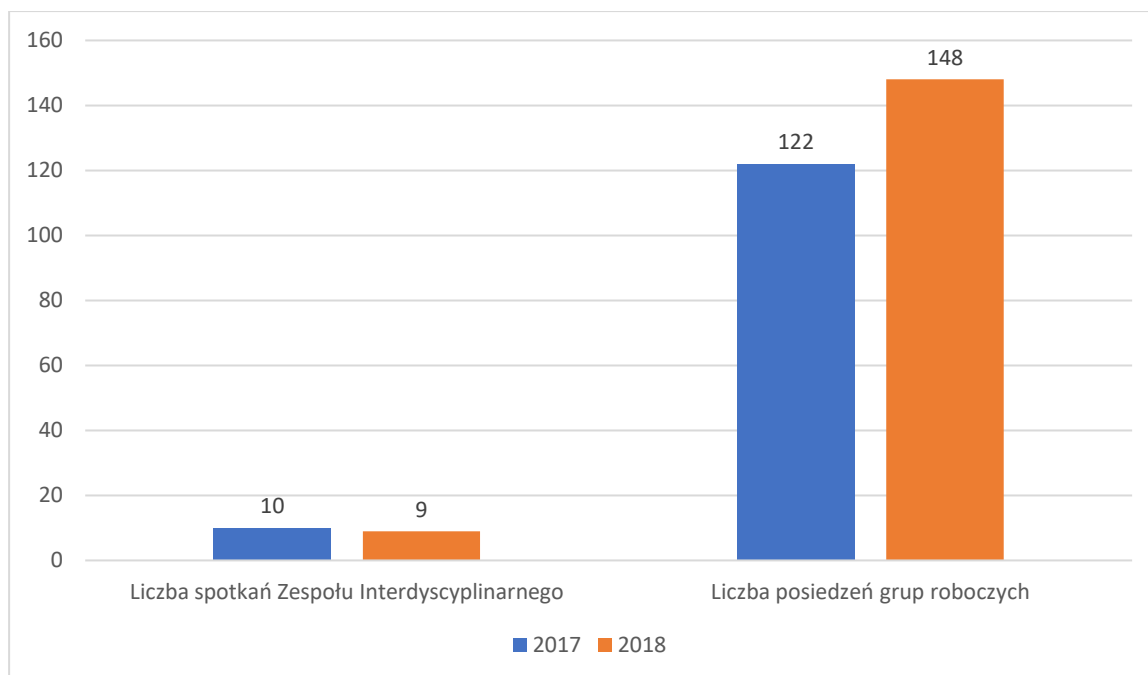
Wykres 2. Sprawcy przemocy domowej w latach 2017 - 2018, podział ze względu na płeć (Źródło: dane KPP w Suchej Beskidzkiej)

Większość sprawców przemocy to mężczyźni jednak w 2017 r. odnotowano 6 przypadków w których to kobieta była sprawcą, a w stosunku do roku 2018 można zauważyć 50% spadku wśród kobiet, bo sytuacji w której to kobieta była sprawcą było zaledwie 3. Wartym zauważenia jest również fakt, iż wg danych KPP w Suchej Beskidzkiej tylko 1 kobieta została zatrzymana jako sprawca przemocy w 2017 r. natomiast w 2018 r. nie odnotowano takiego przypadku.

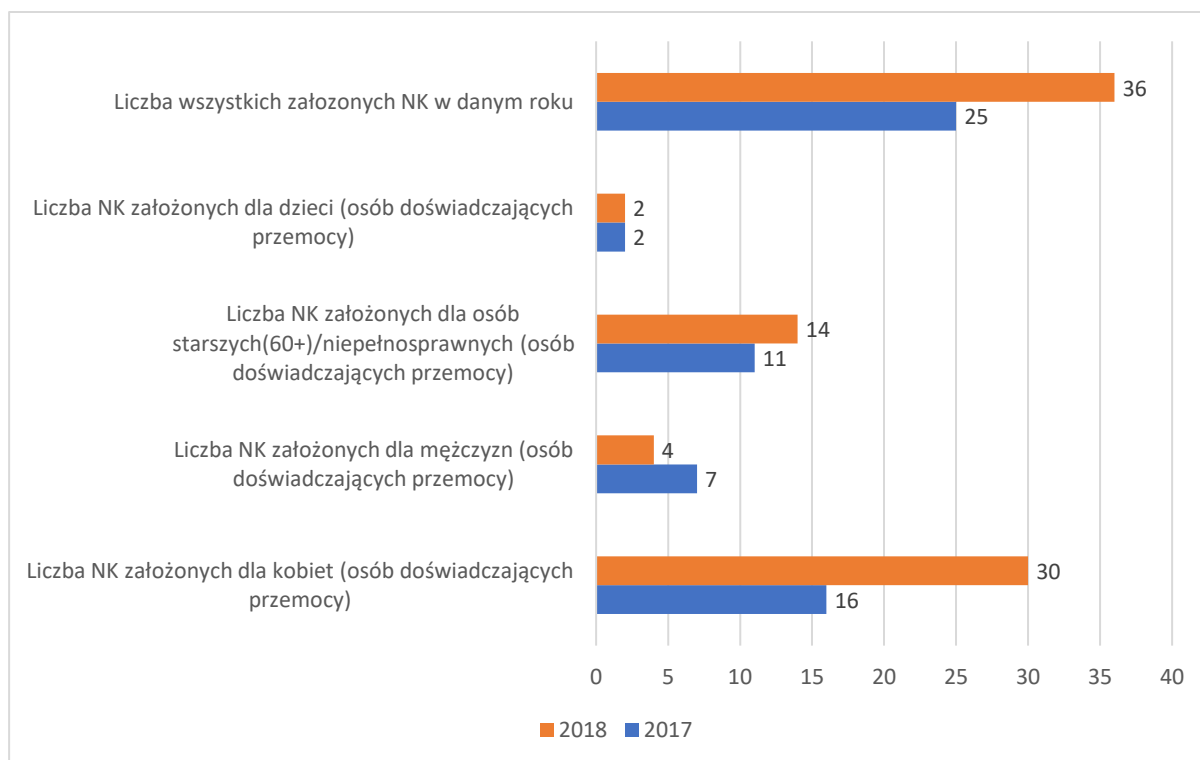
Wykres 3. Dane statystyczne z terenu gminy Sucha Beskidzka w latach 2017 – 2018 dotyczące procedury „Niebieska Karta” (Źródło: dane KPP w Suchej Beskidzkiej)

Podobna tendencja wzrostowa dotyczy działań, powołanego w 2011 r., Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Gminie Sucha Beskidzka:

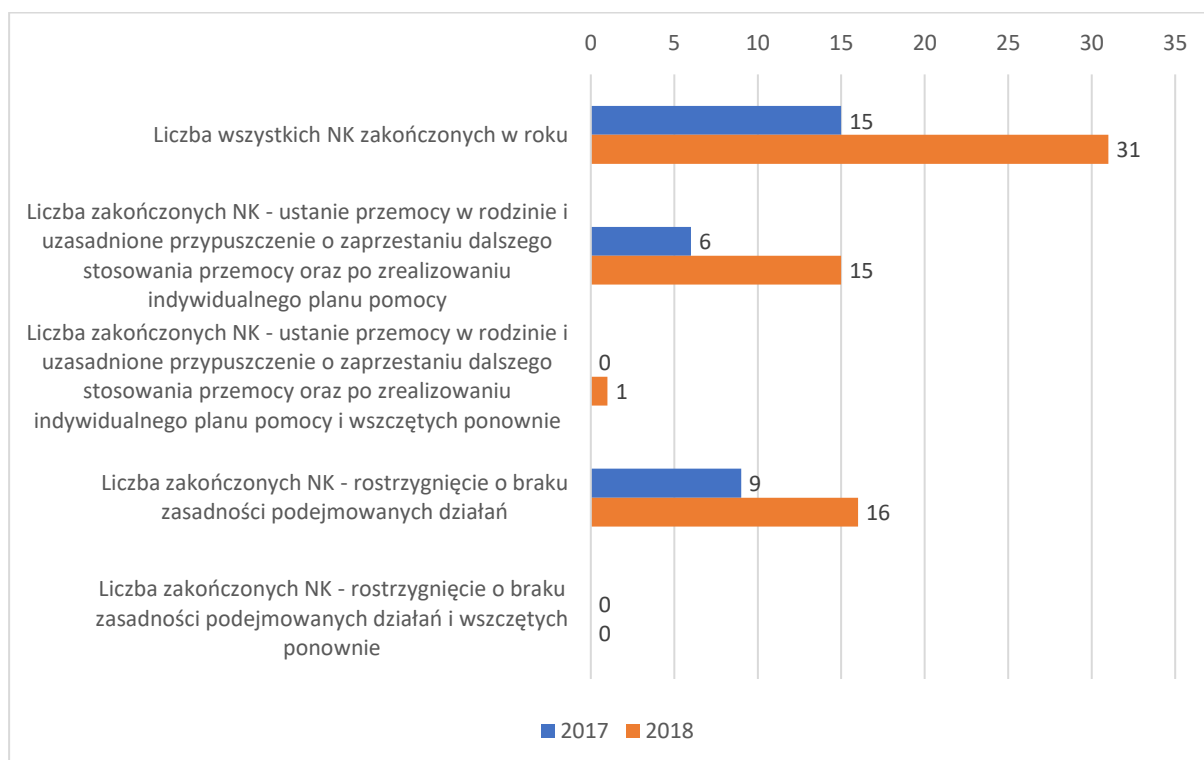
Wykres 4. Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego i liczba posiedzeń grup roboczych w latach 2017-2018 (źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Sucha Beskidzka)

W 2018 roku Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie odbył 1 spotkanie mniej w porównaniu z rokiem 2017. Jednakże liczba posiedzeń grup roboczych w 2018 r. wzrosła o ponad 17% w stosunku do roku poprzedniego.

Wykres 5. Dane statystyczne dot. założonych NK (źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Sucha Beskidzka)

W 2018 r. założono ogółem ponad 30,5% więcej Niebieskich Kart niż w roku 2017.

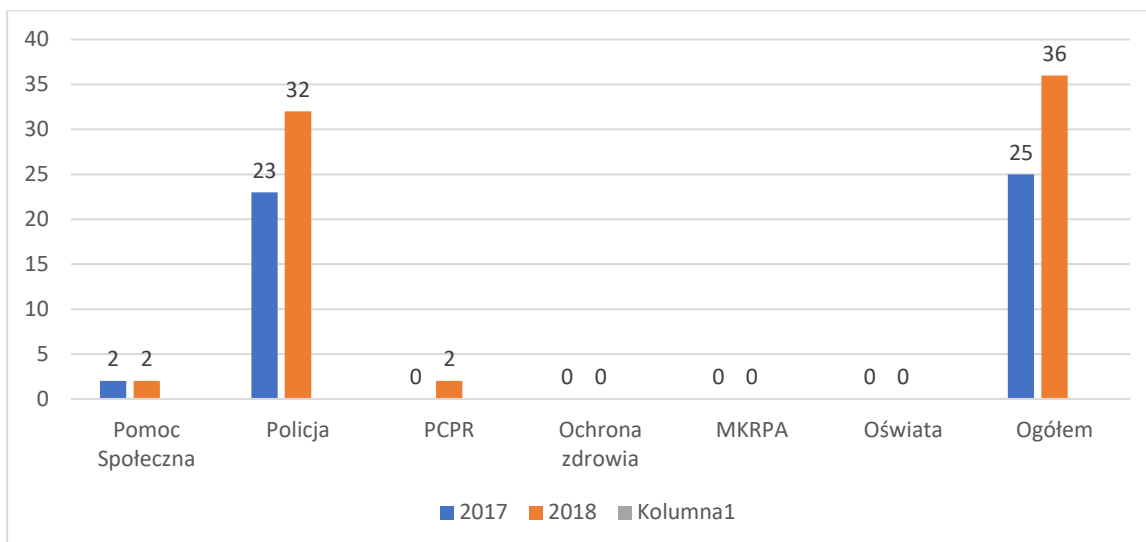
Wykres 6. Dane statystyczne dot. zakończonych NK (źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w gminie Sucha Beskidzka)

Rok 2018 odznaczył się również większą o ponad 50% liczbą zakończonych procedur NK, w porównaniu z rokiem poprzednim.

Dane statystyczne Zespołu Interdyscyplinarnego wskazują również, że w 2018 r. zwiększyła się o ponad 32% liczba rodzin objętych działaniem Zespołu lub grup roboczych, 2018 – 31, 2017 – 21. Podobnie w 2018 r. nieco więcej (8) było rodzin monitorowanych, w których procedurę NK zakończono, niż w 2017 (5). Zarówno w 2017 jak i w 2018 r. nie zdarzył się przypadek odebrania dzieci w trybie 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Wspomniane tendencje wzrostowe mogą mieć różne przyczyny. Po pierwsze można spekulować nasilenie się zachowań przemocowych wśród mieszkańców gminy Sucha Beskidzka. Po drugie, owy wzrost można łączyć ze wzrostem świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy, w tym przemocy domowej.

Procedura Niebieskich Kart w latach 2017 – 2018 była wszczynana przez różnego rodzaju organy i instytucje, co obrazuje poniższy wykres:

Wykres 7. Instytucje i organy na terenie gminy Sucha Beskidzka wszczynające procedury Niebieskich Kart w latach 2017 - 2018 (Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Gminie Sucha Beskidzka)

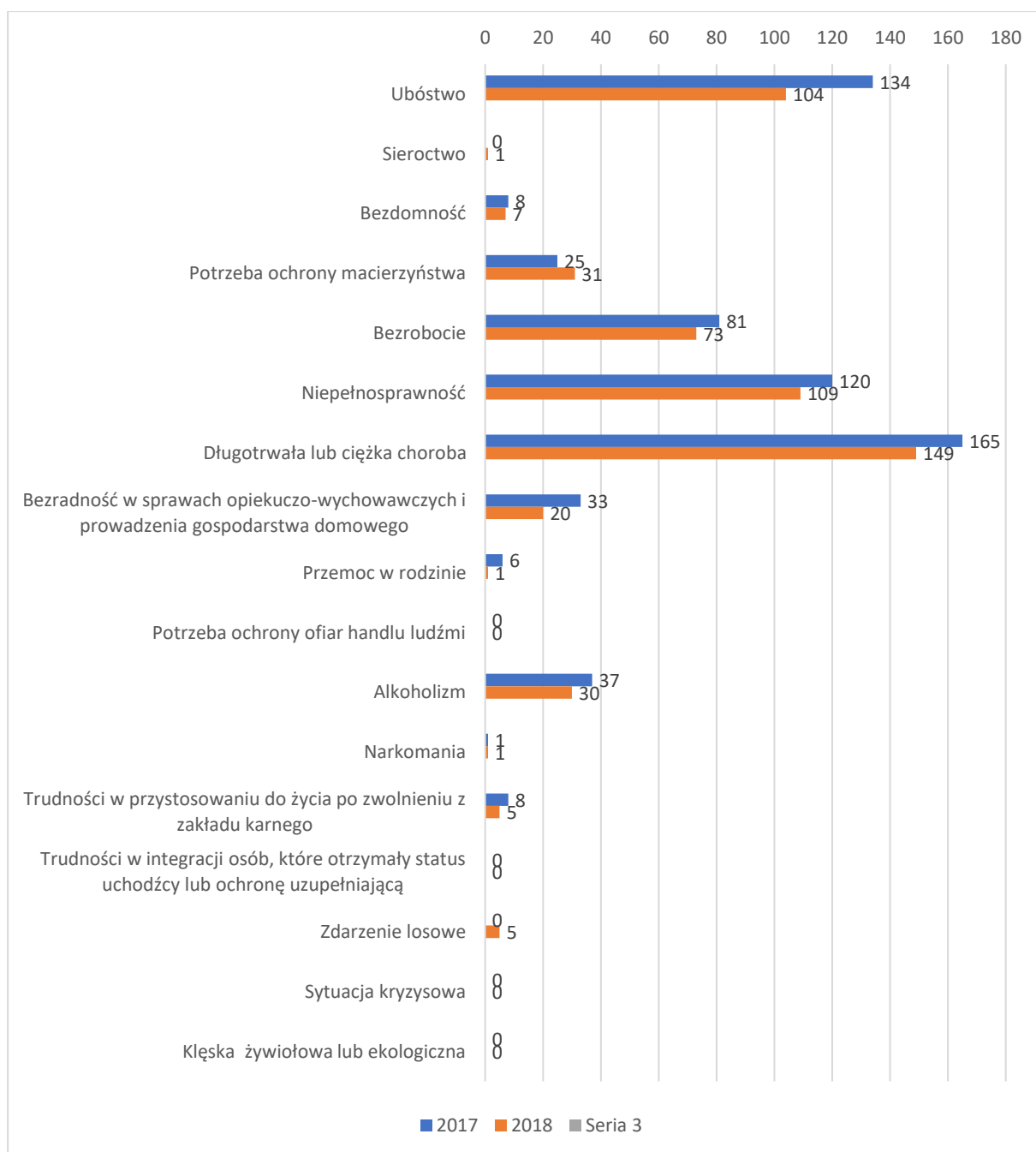
Najczęściej procedury Niebieskich Kart wszczynane do tej pory były przez policję. W zdecydowanie mniejszej ilości przypadków inicjatorami była pomoc społeczna (MOPS/PCPR). Procedury Niebieskich Kart nie wszczynane były jak dotąd z ramienia pracowników ochrony zdrowia, MKRPA czy oświaty.

2. OSOBY/ RODZINY DOTKNIĘTE PRZEMOCĄ W RODZINIE OBJĘTE POMOCĄ PRZEZ INSTYTUCJE

Do najczęstszych powodów sięgania przez mieszkańców po pomoc pracowników MOPS Sucha Beskidzka należą: długotrwała lub ciężka choroba (ponad 26% w 2017 r. i ponad 27% w 2018 r.), ubóstwo (ponad 21% przypadków w roku 2017 i ponad 19% przypadków w roku 2018), niepełnosprawność (ponad 19% w 2017 r. i ponad 20% w 2018 r.), bezrobocie (13% w 2017 r. i ponad 13% w 2018 r.).

W dalszej kolejności istotne miejsca wśród przyczyn sięgania po pomoc zajmują obszary ściśle związane z szeroko pojętą tematyką rodzin. Jest to: potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietność (ok. 4% przypadków w roku 2017 i 5,7% w 2018 roku), bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (ponad 5,3% przypadków w roku 2017 i 3,7% w roku 2018), oraz alkoholizm (ok. 5,9% w 2017 r. i 5,5% w 2018 r.).

Omawiane dane przedstawia poniższy wykres:

Wykres 8. Powody przyznawania pomocy przez MOPS w latach 2017 i 2018 (Źródło: sprawozdania roczne MOPS za lata 2017 i 2018)

Częstotliwość korzystania z pomocy MOPS związana z funkcjonowaniem rodzin (sieroctwo, bezdomność, narkomania, trudności po ZK) w latach 2017 – 2018 pozostawała na względnie stałym poziomie, choć w świetle niniejszej diagnozy należy zauważyć, że zmniejszyła się liczba zgłaszanych przypadków przemocy w rodzinie. W roku 2017 MOPS w Suchej Beskidzkiej udzielił pomocy ze względu na przemoc w rodzinie w sześciu przypadkach, a w roku 2018 w jednym przypadku. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie mają możliwość korzystania z pomocy i wsparcia instytucji na terenie gminy. Według danych przedstawionych przez Zespół Interwencji Kryzysowej w Suchej Beskidzkiej w roku 2017 pomocą tej instytucji objętych było 6 osób a w 2018 roku 8 osób z terenu gminy Suchej Beskidzkiej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, w strukturze którego znajduje się Zespół Interwencji Kryzysowej, przedstawiło następujące dane dot. działań własnych z obszaru przemocy w rodzinie:

Tabela 1. Dane statystyczne PCPR/ZIK dotyczące działań w obszarze przemocy w rodzinie w latach 2017 i 2018

DZIAŁANIA:	Rok 2017	Rok 2018
1. Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty ogółem	5 os.	3 os.
W tym z terenu Sucha Beskidzka:	0 os.	1 os.
2. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie objętych pomocą ZIK ogółem	29 os.	53 os.
W tym z terenu Sucha Beskidzka	6 os.	8 os.
3. Liczba udzielonych porad osobom dotkniętych przemocą w rodzinie ogółem :	Psychologicznych: 27 Specjalistycznych: 30 Rodzinnych: 67 Pedagogicznych: 0 Mediacja: 0 Grupy: 31	Psychologicznych: 34 Specjalistycznych: 39 Rodzinnych: 85 Pedagogicznych: 46 Mediacja: 38 Grupy: 0
W tym z terenu Sucha Beskidzka	Psychologicznych: 7 Specjalistycznych: 12 Rodzinnych: 12 Pedagogicznych: 0 Mediacja: 0 Grupy: 0	Psychologicznych: 1 Specjalistycznych: 2 Rodzinnych: 26 Pedagogicznych: 21 Mediacja: 9 Grupy: 0
4. Liczba osób skierowanych do hostelu dla osób doświadczających przemocy ogółem:	3 os.	4 os.
W tym z terenu Sucha Beskidzka	0 os.	0 os.
5. Liczba osób biorących udział w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc ogółem:	20 os.	26 os.
W tym z terenu Sucha Beskidzka	3 os.	4 os.
6. Liczba prelekcji profilaktycznych w szkołach ogółem :	7 prelekcji	13 prelekcji
W tym z terenu Sucha Beskidzka	0	0
7. Liczba spotkań i uczestników ze społecznością lokalną/ działania informacyjne:	3 spotkania/ 1) 25 os. 2) 34 os. 3) 63 os.	2 spotkania/ 1) 27 os. 2) 71 os.
W tym z terenu Sucha Beskidzka	3 spotkania/ 1) 8 os. 2) 17 os. 3) 34 os.	2 spotkania/ 1) 16 os. 2) 26 os.
8. Działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców ogółem:	5 os.	9 os.
W tym z terenu Sucha Beskidzka	0 os.	4 os.

Według danych PCPR/ZIK możemy zaobserwować znaczny wzrost osób dotkniętych przemocą w rodzinie i równocześnie objętych pomocą PCPR/ZIK na terenie powiatu suskiego na przestrzeni analizowanego okresu odpowiednio w 2017 r. - 29os. natomiast w 2018 r. – 53os., co daje 46% wzrost osób dotkniętych przemocą. W samej miejscowości Sucha Beskidzka również możemy zobaczyć wzrost odpowiednio w 2017 r. 6 os. a w 2018 r. 8 os. pokazując to 25% wzrost osób dotkniętych przemocą.

Dzięki informacjom uzyskanym od PCPR/ZIK możemy zaobserwować iż na terenie powiatu suskiego osobom dotkniętym przemocą najczęściej udzielane są porady : psychologiczne, specjalistyczne oraz rodzinne, w 2018 r. zauważalny jest znaczący wzrost porad pedagogicznych oraz mediacji.

W Suchej Beskidzkiej w/w osoby najczęściej korzystały z porad rodzinnych jednak również zaobserwowano znaczny wzrost w 2018 r. porad z zakresu wiedzy pedagogicznej oraz mediacji, a spadek liczby udzielonych porad psychologicznych i innych specjalistycznych.

Można przypuszczać iż obserwowany wzrost na przestrzeni 2017/2018 r. statystyczny jest spowodowany wzrostem świadomości społecznej dotyczącej wiedzy z zakresu przemocy w rodzinie, co mogło być następstwem działań informacyjnych. Warto aby w kolejnych latach PCPR/ZIK wzmógł działania w zakresie prelekcji profilaktycznych w szkołach z terenu Suchej Beskidzkiej oraz działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców z terenu Suchej Beskidzkiej.

Tabela 2. Dane statystyczne Miejskiej Komisji rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Suchej Beskidzkiej za lata 2017 - 2018

DZIAŁANIA:	Rok 2017	Rok 2018
1. Liczba wszczętych procedur Niebieskie Karty	0	0
2. Liczba wniosków o podjęcie leczenia odwykowego ogółem:	17	13
W tym: liczba wniosków skierowanych przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Suchej Beskidzkiej	2	2
3. Liczba wniosków skierowanych do sądu ogółem:	11	7
W tym: liczba wniosków dotyczących spraw z Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Suchej Beskidzkiej	0	1
4. Liczba osób, które dobrowolnie poddały się leczeniu odwykowemu ogółem:	3	1
W tym: osób objętych procedurą Niebieskie Karty	1	1

MKRPA ogółem odnotowała w 2017 r. – 17 wniosków o podjęcie leczenia odwykowego zaś w 2018 r. – 13 co pokazuje 24% spadek, jednak liczba wniosków skierowanych przez zespół interdyscyplinarny na przestrzeni 2017/2018 r. nie zmieniła się były to po 2 wnioski na każdy rok. Liczba wniosków skierowanych do sądu to odpowiednio w 2017 r. – 11 a w 2018 r. –7

W tym 1 wniosek został skierowany poprzez zespół interdyscyplinarny w 2018 r. Z danych wynika również, że w 2017 r. – 3 osoby dobrowolnie poddały się leczeniu odwykowemu, w 2018 r. ta liczba spadła do jednej osoby, w tym procedurą Niebieskiej Karty w latach 2017/2018 r. objęte były 2 osoby, po jednej na każdy rok kalendarzowy.

Należy wspomnieć, iż pośrednią pomoc dla osób i rodzin zagrożonych przemocą domową świadczą wszelkie placówki oświatowe. Odbywa się to głównie poprzez organizację spotkań profilaktycznych, informacyjnych, a także edukacyjnych dla dzieci i ich rodziców (w tym zwiększających kompetencje opiekuńczo – wychowawcze).

Dla przykładu Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w roku szkolnym 2017/2018, aż 5 z 18 prelekcji i spotkań dla rodziców wzmacniających ich kompetencje wychowawcze przeprowadziła na terenie Suchej Beskidzkiej. Zrealizowano m.in. spotkania dla rodziców dzieci sprawiających trudności wychowawcze, czy prelekcje na temat: „Jak rozmawiać z dziećmi na temat seksu” czy „Skutki niewłaściwego nadzoru nad korzystaniem przez dzieci z Internetu, kształtowanie właściwych postaw wobec urządzeń cyfrowych”. Na chwilę obecna jednak w roku szkolnym 2018/2019 Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna nie organizowała prelekcji i spotkań na terenie Suchej Beskidzkiej.

Z danych przekazanych ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Suchej Beskidzkiej wynika z kolei, iż jej pracownicy prowadzą działania profilaktyczne polegające na indywidualnych rozmowach z rodzicami i uczniami, w sytuacji obserwowania niepokojących zachowań dziecka. Organizują warsztaty dla uczniów z tematyki szeroko pojętej przemocy, głównie rówieśniczej, bezpiecznej szkoły i Internetu czy profilaktyki agresji i stosowania używek. Szkoła podaje, że w roku szkolnym 2017/2018 brała udział w kampanii „Postaw na rodzinę”, dzięki której przekazano w formie ulotek i plakatów uczniom i rodzicom informacje m.in. na temat sposobów rozwiązywania konfliktów, budowania relacji czy sposobach wychowania bez przemocy. Pedagog szkolny uczestniczy w szkoleniach z zakresu procedury Niebieskie Karty i przekazuje podczas konferencji ważne informacje pozostałym nauczycielom.

Szkoła Podstawowa nr 2 w Suchej Beskidzkiej, również potwierdziła realizację działań o charakterze informacyjno – profilaktycznym dotyczącym przemocy w rodzinie (po 2 działania w roku 2017 i 2018). Zarówno w roku 2017 jak i 2018 w szkole odbywały się warsztaty i spektakle profilaktyczne dotyczące cyberprzemocy „W krainie bajtów” oraz z zakresu tematyki porozumiewania się bez przemocy. Pracownicy szkoły stosują działania służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w formie pedagogizacji m.in. w czasie zebrań rodziców czy rozmów indywidualnych. Nauczyciele w ostatnich latach odbyli jedno szkolenie (w 2018 r.) z zakresu procedury Niebieskie Karty.

Podobnie działania informacyjno – profilaktyczne z zakresu przemocy w rodzinie prowadzone są przez pracowników Miejskiego Przedszkola Samorządowego w Suchej Beskidzkiej. Kompleksowo realizowano takie tematy jak „Sztuka życia w zgodzie i tolerancji” czy „Moja rodzina jest wspianała”. Prowadzona jest systematyczna, comiesięczna pedagogizacja rodziców, podczas której poruszane są takie tematy jak: „Sposoby kontrolowania prawidłowego systemu zachowania poprzez określenie granic”, „Komunikacja w rodzinie, relacja rodzic – dziecko”, „Emocje naszych dzieci”, „Dziecko agresywne – napastnik czy ofiara?”, „Budowanie pozytywnych relacji w rodzinie” czy tematyka związana z cyberprzemocą itp. Nauczyciele również uczestniczą w szkoleniach z zakresu procedury Niebieskiej Karty.

Miejska Świetlica Profilaktyczna nie prowadziła w ostatnich latach grupowych form profilaktyki prze w rodzinie, a wszelkie działania pomocowe realizowane są w formie indywidualnej oraz poprzez współpracę między instytucjami.

Wszystkie szkoły ponadgimnazjalne w przeciągu ostatnich dwóch lat przeszkoliły nauczycieli z zakresu procedury Niebieskie Karty. W szkołach tych działania o charakterze informacyjno – profilaktycznym oraz edukacyjnym, wzmacniającym kompetencje opiekuńczo – wychowawcze rodziców prowadzone są w formie indywidualnych rozmów lub poruszane jako temat m.in. lekcji wychowawczych. W szkołach rozprowadzane są ulotki informacyjne dot. przemocy domowej.

3. DANE Z INSTYTUCJI WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

W toku prowadzenia niniejszej diagnozy uzyskano informacje z Sądu Rejonowego II Wydział Karny w Suchej Beskidzkiej dotyczące orzeczeń z art. 207 k. k. w latach 2017 – 2018. Jednocześnie uzyskano informację, że omawiane dane odnoszą się do całego powiatu suskiego albowiem nie jest możliwe wyselekcjonowanie spraw wg miejsca zamieszkania sprawcy.

art. 207 k. k.: § 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. § 2. Jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10. § 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest tarnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wol-

Tabela 3. Skazania osób z art. 207 § 1 k. k. oraz zastosowane środki karne i obowiązki probacyjne w latach 2017 - 2018 w Sądzie Rejonowym w Suchej Beskidzkiej (Źródło: dane SR w Suchej Beskidzkiej)

LICZBA ORZECZEŃ W ZWIĄZKU Z ART. 157,190,191,197, 207 KK:	2017	2018
KARY BEZWZGLĘDNEGO POZBAWIENIA WOLNOŚCI	13	9
Z WARUNKOWYM ZAWIESZENIEM WYKONYWANIA KARY :	19	17
- W TYM W TRYBIE ART. 335 KPK:	6	
ZAKAZ ZBLIŻANIA	8	9
ZOBOWIĄZANIE DO LECZENIA ODWYKOWEGO	5	1
NAKAZ OPUSZCZANIA LOKALU PRZEZ OSKARRZONEGO	4	6
ZOBOWIĄZANIE DO UCZESTNICTWA W ODDZIAŁYWANIACH KOREKCYJNO – EDUKACYJNYCH DLA SPRAWCÓW PRZEMOCY W RODZINIE :	----	----
W TYM W TRYBIE ART. 335 KPK :		
WYKONANIE KARY ZAWIESZONEJ – RAŻĄCE NARUSZENIE PORZĄDKU PRAWNEGO	17	Brak danych
ŚRODEK ZAPOBIEGAWCZY – NAKAZ OUSZCZANIA LOKALU	9	1
- W TYM W ZWIĄZKU Z ART. 244 KPK	-	-

Opierając się o czysto statystyczne wyliczenia można przypuszczać, że około 1/9 (11%) z powyższych skazań, środków karnych i obowiązków probacyjnych dotyczy bezpośrednio mieszkańców gminy Sucha Beskidzka. Podstawą tychże wyliczeń jest stosunek liczby mieszkańców gminy Sucha Beskidzka (ok. 9 tys.) do liczby mieszkańców całego powiatu suskiego (ok. 84 tys.).

W toku prowadzenia niniejszej diagnozy uzyskano również informacje z Prokuratury Rejonowej w Suchej Beskidzkiej dotyczące przestępstw z art. 207 k. k. w latach 2017 – 2018 popełnionych na terenie Gminy Sucha Beskidzka.

Tabela 4. Środki karne i zapobiegawcze dotyczące przestępstw z art.207kk (Źródło: dane Prokuratura Rejonowa w Suchej Beskidzkiej)

ŚRODKI KARNE I ZAPOBIEGAWCZE	2017	2018
LICZBA ZAREJSTROWANYCH PRZESTĘPSTW ZWIĄZANYCH Z ART. 207 KK W SUCHEJ BESKIDZKIEJ	11	16
LICZBA UMORZONYCH POSTĘPOWAŃ ZWIĄZANYCH Z ART. 207 KK	2	2
LICZBA ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWAŃ AKTEM OSKARŻENIA (DOT. ART. 207 KK)	5	4
TYMCZASOWE ARESZTOWANIE W ZWIĄZKU Z PRZEMOCĄ W RODZINIE	0	0
DOZÓR POLICJI W ZWIĄZKU Z PRZEMOCĄ W RODZINIE	1	2
NAKAZ OPUSZCZANIA LOKALU W ZWIĄZKU Z PRZEMOCĄ W RODZINIE	1	2
ZAKAZ ZBLIŻANIA SIĘ DO OKREŚLONYCH OSÓB, MIEJSC W ZWIĄZKU Z PRZEMOCĄ W RODZINIE	0	0

Według w/w informacji można zauważyć, iż stosunek zarejestrowanych spraw z art. 207 kk zwiększył się o 32%, odpowiednio w 2017 r. było 11 spraw a w 2018 r. – 16. Liczba umorzonych postępowań nie zmieniła się na przestrzeni tych dwóch lat, a wynosiła po 2 sprawy na rok. Istotnym wydaje się fakt, iż tylko 45% spraw w 2017 r. zostało zakończonych aktem oskarżenia, w 2018 oskarżeniem zakończyło się zaledwie 25% postępowań. Dane dotyczące dozoru policji w związku z przemocą w rodzinie jak i nakaz opuszczenia lokalu w związku z przemocą w rodzinie są jednakowe w 2017 r. po 1 os. a w 2018 r. po 2 os.

4. LICZBA RODZIN ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ W RODZINIE – WYSTĘPOWANIE ZJAWISKA LUB CZYNNIKÓW RYZYKA

A. DANE Z OŚWIATY

Liczbę rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie oszacowano przy udziale wychowawców klas we wszystkich placówkach oświatowych (przedszkole, szkoły, świetlica profilaktyczna) na terenie gminy Sucha Beskidzka.

Wychowawcy określali liczbę dzieci w swoich klasach i grupach przedszkolnych, spełniających kryteria z Listy B „Algorytmów dla oświaty” (www.niebieskalinia.pl/algorytmy). Zebrane dane zaprezentowane są poniżej w poniższej tabeli:

Tabela 5. Liczba dzieci uczęszczających do placówek oświatowych w Suchej Beskidzkiej spełniających kryteria Listy B Algorytmów dla Oświaty (www.niebieskalinia.pl/algorytmy)

	SP Nr 1	SP Nr 2	Miejskie Przedszkole Samorządowe	Miejska Świetlica Profilaktyczna	Ogółem
B.1 Dziecko odtwarza doświadczoną przemoc – w relacjach rówieśniczych (lub zabawie) identyfikuje się z rolą ofiary i/lub sprawcy	9	1	0	1	11
B.2 Dziecko reaguje nieadekwatnie do sytuacji powstałej w placówce, np. lękiem, izolacją, autoagresją i agresją itp.;	41	6	0	1	48
B.3 Dziecko zachowuje się autodestrukcyjnie, np. gryzie, szczypie się, uderza głową. Dziecko jest od jakiegoś czasu lub stale apatyczne, ospałe, nie ma chęci do zabawy, eksploracji rozwojowej;	6	3	0	1	10
B.4 Dziecko boi się powrotu do domu i/lub reaguje lękiem lub innymi trudnymi emocjami na kontakt z rodzicem/rodzicami i/lub na sytuację powrotu do domu;	0	0	0	0	0
B.5 Dziecko często opuszcza zajęcia (dotyczy dzieci objętych obowiązkiem szkolnym) lub bez uzasadnionego powodu jest nieobecne bezpośrednio po rozmowie z rodzicami lub działaniach interwencyjnych placówki;	4	1	1	0	6
RAZEM:	60	11	1	3	75

Zdecydowanie najwięcej wymienionych powyżej, alarmujących zachowań dzieci i młodzieży obserwowali wychowawcy w gimnazjach i starszych klasach szkół podstawowych.

Jedna z nauczycielek klasy czwartej szkoły podstawowej zauważyła, że wśród uczniów „pojawiają się zachowania agresywne/przemocowe, związane z nieradzeniem sobie z emocjami, rywalizacją i zabawą.”

Wychowawcy dzieci młodszych (do wieku gimnazjalnego) najczęściej obserwują u swoich podopiecznych nieadekwatne reagowanie na sytuacje zaistniałe w placówce (48 przypadków). W 11 przypadkach zaobserwowano odtwarzanie przez dzieci doświadczanej przemocy, a w 10 przypadkach zachowania autodestrukcyjne dzieci.

Środowiskiem, w którym zaobserwowano najwięcej czynników ryzyka występowania przemocy domowej jest Szkoła Podstawowa nr 1 w Suchej Beskidzkiej. Świadczyć to może zarówno o tym, że

tamtejsi pedagodzy są najbardziej wyczuleni na niepokojące zachowania dzieci i młodzieży, jak również o tym, że tamtejsze dzieci są rzeczywiście w największym stopniu narażone na występowanie przemocy w rodzinie. W szkołach z terenu Suchej Beskidzkiej obowiązuje rejonizacja, a uczniowie Szkoły Podstawowej nr 1 rekrutują się w głównej mierze spośród mieszkańców dwóch dużych osiedli – osiedla Beskidzkiego oraz osiedla Na Stawach, a także spośród mieszkańców rejonu Podksięża oraz ul. Armii Krajowej. Należy mieć na uwadze konieczność nasilenia działań profilaktycznych dla mieszkańców w/w rejonów.

W szkołach ponadgimnazjalnych trudno jest wychwycić młodzież wychowującą się w Suchej Beskidzkiej i przełożyć to na wiarygodne statystyki jednak warto przedstawić te dane w ogólnej formie. Wychowawcy szkół ponadgimnazjalnych najczęściej obserwują, że młodzi ludzie notorycznie opuszczają zajęcia szkolne – 42 przypadki. W 9 przypadkach młodzież nieadekwatnie zachowuje się do zaistniałej sytuacji, a w 6 przypadkach nastolatek odtwarza doświadczoną przemoc. Natomiast w 5 przypadkach młody człowiek zachowuje się autodestrukcyjnie.

Tabela 6. Liczba nastolatków uczęszczających do placówek ponadgimnazjalnych w Suchej Beskidzkiej spełniających kryteria Listy B Algorytmów dla Oświaty (www.niebieskalinia.pl/algorytmy)

	Liceum Ogólnokształcące	Zespół Szkół im.W.Witosa	Zespół Szkół im. Goetla	Ogółem
B.1 Dziecko odtwarza doświadczoną przemoc – w relacjach rówieśniczych (lub zabawie) identyfikuje się z rolą ofiary i/lub sprawcy	0	4	2	6
B.2 Dziecko reaguje nieadekwatnie do sytuacji powstałej w placówce, np. lękiem, izolacją, autoagresją i agresją itp.;	0	6	3	9
B.3 Dziecko zachowuje się autodestrukcyjnie, np. gryzie, szczypie się, uderza głową. Dziecko jest od jakiegoś czasu lub stale apatyczne, ospałe, nie ma chęci do zabawy, eksploracji rozwojowej;	0	1	4	5
B.4 Dziecko boi się powrotu do domu i/lub reaguje lękiem lub innymi trudnymi emocjami na kontakt z rodzicem/rodzicami i/lub na sytuację powrotu do domu;	0	0	0	0
B.5 Dziecko często opuszcza zajęcia (dotyczy dzieci objętych obowiązkiem szkolnym) lub bez uzasadnionego powodu jest nieobecne bezpośrednio po rozmowie z rodzicami lub działaniach interwencyjnych placówki;	4	17	21	42
RAZEM:	4	28	30	62

Poza obserwacją zachowań dzieci, wychowawcy określili również liczbę rodziców przejawiających niepokojące zachowania.

Tabela 7. Liczba rodziców przejawiających zachowania z Listy B Algorytmów dla oświaty (Źródło: informacje przekazane przez wychowawców klas)

	SP Nr 1	SP Nr 2	Miejskie Przedszkole Samorządowe	Miejska Świetlica Profilaktyczna	Ogółem
B.6 Postawa i zachowanie rodziców zagraża dobru, rozwojowi i bezpieczeństwu dziecka;	3	0	0	3	6
B.7 Rodzice nie współpracują z placówką przy udzielaniu pomocy dziecku;	3	0	0	0	3
B.8 Dziecko rozdzielone z rodzicami na skutek emigracji lub innej sytuacji losowej, pozostającej bez opieki osoby dorosłej i/lub wsparcia emocjonalnego ze strony rodziców lub innych osób z rodziny;	1	0	0	0	1
B.9 Na terenie placówki rodzic jest pod wpływem środków zmieniających świadomość, np. alkoholu, narkotyków, itp. Lub nie zgłasza się po odbiór dziecka	0	0	0	2	2
B.10 Którekolwiek dziecko z rodziny z powodu przemocy lub zaniedbania wymagało umieszczenia w pieczy zastępczej;	0	0	1	0	1
RAZEM:	7	0	1	5	13

W największej ilości wychowawcy obserwują postawy i zachowania rodziców zagrażające dobru, rozwojowi i bezpieczeństwu dziecka (6 przypadków) oraz brak współpracy rodziców z placówką (3 przypadków). W dalszej kolejności zauważono rozdzielenie dziecka z rodzicami na skutek emigracji lub innej sytuacji losowej (1 przypadki) oraz pozostawanie pod wpływem środków zmieniających świadomość na terenie placówki (2 przypadki) oraz umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej z powodu przemocy bądź zaniedbania (1 przypadek).

W tym zestawieniu również najwięcej przypadków niepokojących zachowań ze strony rodziców zostało zaobserwowanych przez pedagoga Szkoły Podstawowej nr 1 w Suchej Beskidzkiej.

Tabela 8. Liczba rodziców nastolatków uczęszczających do szkół ponadgimnazjalnych w Suchej Beskidzkiej przejawiających zachowania z Listy B Algorytmów dla oświaty (Źródło: informacje przekazane przez wychowawców klas)

	Liceum Ogólnokształcące	Zespół Szkół im. W. Witosa	Zespół Szkół im. Goetla	Ogółem
B.6 Postawa i zachowanie rodziców zagraża dobru, rozwojowi i bezpieczeństwu dziecka;	0	6	0	6
B.7 Rodzice nie współpracują z placówką przy udzielaniu pomocy dziecku;	0	7	3	10
B.8 Dziecko rozdzielone z rodzicami na skutek emigracji lub innej sytuacji losowej, pozostającej bez opieki osoby dorosłej i/lub wsparcia emocjonalnego ze strony rodziców lub innych osób z rodziny;	2	2	0	4
B.9 Na terenie placówki rodzic jest pod wpływem środków zmieniających świadomość, np. alkoholu, narkotyków, itp. Lub nie zgłasza się po odbiór dziecka	0	1	0	1
B.10 Którekolwiek dziecko z rodziny z powodu przemocy lub zaniedbania wymagało umieszczenia w pieczy zastępczej;	0	1	0	1
RAZEM:	2	17	3	22

W największej ilości wychowawcy szkół ponadgimnazjalnych obserwują brak współpracy rodziców z placówką (10 przypadków) oraz postawy i zachowania rodziców zagrażające dobru, rozwojowi i bezpieczeństwu dziecka (6 przypadków). W dalszej kolejności zauważono rozdzielenie dziecka z rodzicami na skutek emigracji lub innej sytuacji losowej (4 przypadki) oraz pozostawanie pod wpływem środków zmieniających świadomość na terenie placówki (1 przypadki) oraz umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej z powodu przemocy bądź zaniedbania (1 przypadek).

B. DANE Z OCHRONY ZDROWIA

Na terenie gminy Sucha Beskidzka funkcjonuje jedna publiczna placówka ochrony zdrowia – Miejska Przychodnia Zdrowia w Suchoj Beskidzkiej. Pracownicy placówki zostali poproszeni o określenie liczby rodzin spełniających kryteria zagrożenia wystąpienia przemocy w rodzinie zgodnie z „Algorytmami dla ochrony zdrowia” (www.niebieska.pl/algorytmy), ale nie mających założonej Niebieskiej Karty.

Pracownicy podali, że w swojej pracy na co dzień stosują w/w narzędzie, jest ono im znane.

Ostatecznie pracownicy ochrony zdrowia zaobserwowali zagrożenie wystąpieniem przemocy w rodzinie wśród 7 rodzin z terenu gminy Sucha Beskidzka.

Pracownicy Przychodni Zdrowia w latach 2017 – 2018 nie założyli niebieskich kart i nie wydali zaświadczeń lekarskich o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie.

5. OKREŚLENIE ODSETKA POPULACJI ZAGROŻONEJ PRZEMOCĄ W GMINIE

Ludność gminy Sucha Beskidzka wynosi ponad 9 tys. mieszkańców. Należy mieć świadomość, że problem przemocy w rodzinie jest niezwykle złożony i trudny do ujawnienia. Ciągłe jeszcze jest to temat wstydlivy i w wielu przypadkach skrzętnie ukrywany. Równocześnie osoby pracujące z dzieckiem, dorosłym czy rodziną (np. lekarze, nauczyciele itp.) w wielu przypadkach nie są odpowiednio wyczułone na sygnały jakie może dawać dziecko czy dorosły – ofiara przemocy, a także przeszkolone na wypadek postępowania przy podejrzeniu występowania przemocy w rodzinie.

Z tych powodów należy raczej zakładać niedoszacowanie liczby osób zagrożonych przemocą w rodzinie niż przeszacowanie zjawiska.

W poprzednim podrozdziale („Liczba rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie – występowanie zjawiska lub czynników ryzyka”) dostrzeżono w sumie 179 przypadków czynników ryzyka wstępowania przemocy w rodzinie. Mając świadomość, że niektóre z powyższych mogą dotyczyć kilkakrotnie tych samych osób lub rodzin, ale jednocześnie pamiętając o niebezpieczeństwie niedoszacowania zjawiska, każdy przypadek potraktowano jako osobną jednostkę.

Zgodnie z poniższym wzorem, oszacowano odsetek populacji zagrożonej przemocą w rodzinie oraz odsetek kobiet i dzieci (jako głównych ofiar przemocy domowej) zagrożonych przemocą w rodzinie:

- NK – Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskich Kart w 2018 roku – 31
- ZPRPWR – zidentyfikowane przypadki ryzyka przemocy w rodzinie - 179
- ŚWGD – średnia wielkość gospodarstwa domowego (dzieci, rodzice, dziadkowie) – 3
- LGS – ludność gminy Sucha Beskidzka – 9358 (dane na dzień 31.12.2018)
- KD - liczba kobiet i dzieci w gminie Sucha Beskidzka – 5810 (dane na dzień 31.12.2018)
- OPZPWR - odsetek populacji zagrożonej przemocą w rodzinie
- OKDZPWR - odsetek kobiet i dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie

$$\frac{(NK + ZPRPwR) \times (\acute{S}WGD)}{LGS} \times 100\% = OPZPwR \%$$

$$\frac{(31 + 179) \times 3}{9358} \times 100\% = 6,73\%$$

$$\frac{(NK + ZPRPwR) \times (\acute{S}WGD)}{KD} \times 100\% = OKDZPwR$$

$$\frac{(31 + 179) \times 3}{5810} \times 100\% = 10,8\%$$

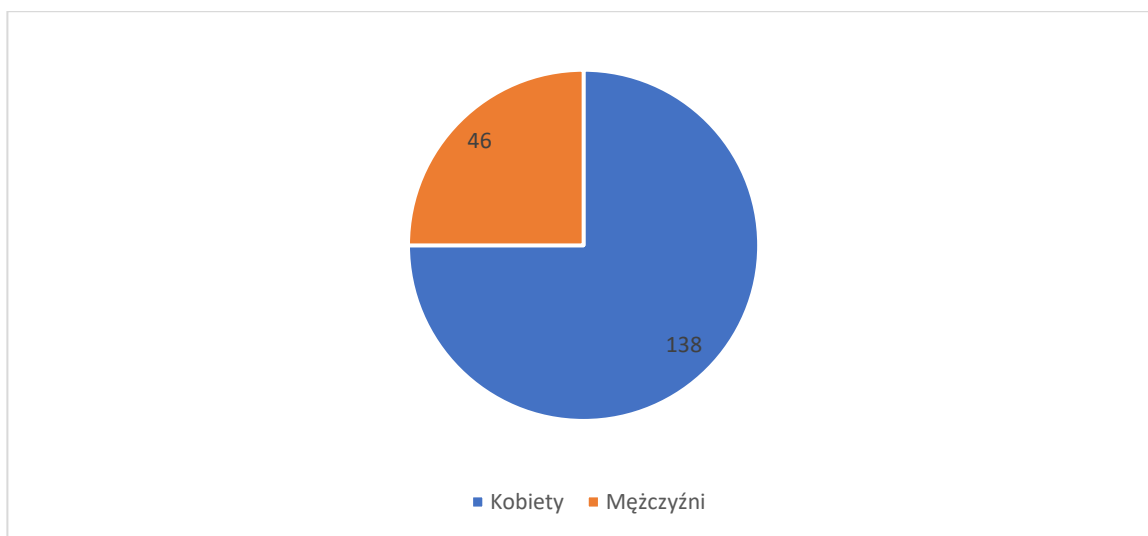
Z powyższych wyliczeń wynika, że około 6,73% populacji gminy Sucha Beskidzka jest zagrożona przemocą w rodzinie, a około 10,8% kobiet i dzieci w gminie może być ofiarami przemocy domowej.

3.2. ANALIZA JAKOŚCIOWA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY

Analiza jakościowa zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Sucha Beskidzka została przeprowadzona w oparciu o kwestionariusz ankiety dla dorosłych mieszkańców gminy. Ankieta wypełniana była przez rodziców dzieci podczas wizyt w szkołach (np. na wywiadówkach), przedszkolu, świetlicy profilaktycznej a dodatkowo dostępna była do wypełnienia dla odwiedzających miejscową przychodnię zdrowia, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

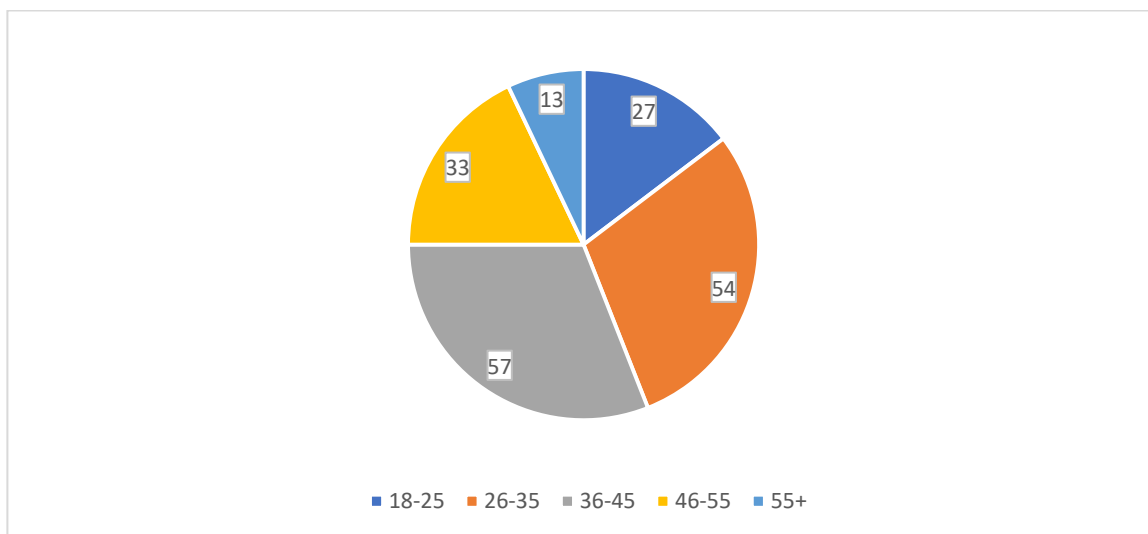
Rozprowadzono około 250 kopii ankiety, z czego do analizy przydatnych (poprawnie wypełnionych) ostatecznie pozostało 184 egzemplarzy.

Ankietę wypełniło zdecydowanie więcej kobiet (138), niż mężczyzn (46).

Wykres 9. Podział respondentów ze względu na płeć (Źródło: badania własne)

Ankietowani prezentowali różne grupy wiekowe. Najliczniej reprezentowane były osoby w średnim wieku, 36 – 45 r.ż. (57). Najmniej było osób młodych, 18 – 25 r.ż. (27) oraz po 55 r. ż. (13).

Wykres 10. Podział respondentów ze względu na wiek (Źródło: badania własne)

1. ANALIZA TENDENCJI W DYNAMICE PROBLEMÓW PRZEMOCY W RODZINIE W ŚRODOWISKU LOKALNYM

A. ANALIZA POSTAW WYCHOWAWCZYCH

Respondenci zostali poproszeni o ustosunkowanie się, które z wymienionych w ankiecie zachowań uważają za jedną z metod surowego wychowania, a które są dla nich przejawem przemocy fizycznej lub psychicznej nad dzieckiem. Wyniki prezentuje poniższa tabela:

Tabela 9. Postrzeganie metod surowego wychowania i przemocy fizycznej lub psychicznej przez respondentów (Źródło: badania własne)

SUROWE WYCHOWANIE	8	Kary fizyczne takie jak wykręcanie rąk lub uszu.	176	PRZEMOC FIZYCZNA LUB PSYCHICZNA
	32	Kary fizyczne takie jak popychanie, lekkie uderzanie, klapsy	152	
	4	Spoliczkowanie	180	
	2	Dotkliwe kary fizyczne wymierzone np. pasem, kablem.	182	
	38	Stosowanie gróźb, straszenie np. że dziecko będzie gdzieś oddane, ktoś je weźmie	146	
	87	Chłodność emocjonalna, nieodzywanie się do dziecka, ignorowanie.	97	
	13	Krytykowanie, poniżanie, wyzywanie, ośmieszanie.	171	
	123	Krzyczenie, podnoszenie głosu.	61	
	153	Ograniczanie kontaktów z rówieśnikami, izolowanie, dawanie tzw. „szlabanu”	31	
	178	Różnego rodzaju zakazy, np. korzystania z komputera, Internetu, telefonu.	6	
	157	Zabieranie własności dziecka lub przedmiotów jego użytku, np. telefonu, zabawek.	27	
	156	Bardzo sztywne normy i reguły panujące w domu.	28	

Zdecydowana większość ankietowanych za przejawy przemocy fizycznej lub psychicznej uznała:

- Dotkliwe kary fizyczne wymierzone np. pasem, kablem (182) – 98,9%
- Spoliczkowanie (180) – 97,8%
- Kary fizyczne takie jak wykręcanie rąk lub uszu (176) – 95,6%;
- Krytykowanie, poniżanie, wyzywanie, ośmieszanie (171) – 92,9%
- Stosowanie gróźb, straszenie np. że dziecko będzie gdzieś oddane, ktoś je weźmie (146) – 79,3%
- Kary fizyczne takie jak popychanie, lekkie uderzanie, klapsy (152) – 82,6%
- Chłodność emocjonalna, nieodzywanie się do dziecka, ignorowanie (97) – 52,7%

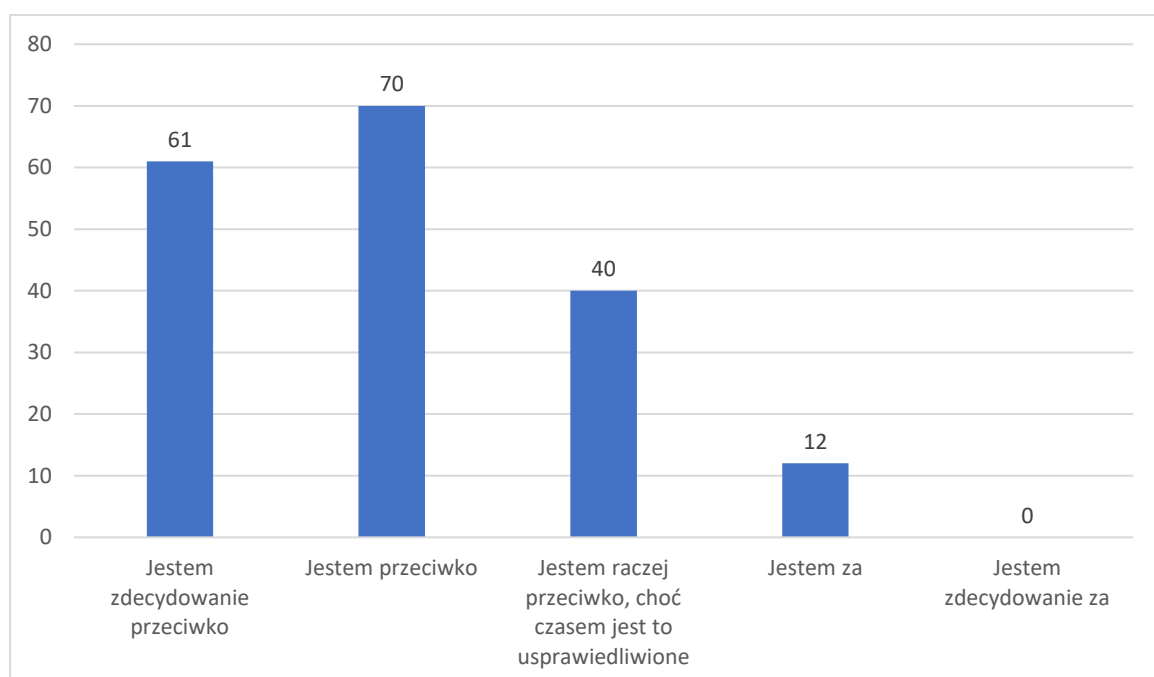
Za najmniej związane z przemocą fizyczną lub psychiczną a najczęściej z surowym wychowaniem respondenci uznali takie zachowania jak:

- Różnego rodzaju zakazy, np. korzystania z komputera, Internetu, telefonu (178) – 96,7%

- Zabieranie własności dziecka lub przedmiotów jego użytku, np. telefonu, zabawek (157) – 85,3%
- Ograniczanie kontaktów z rówieśnikami, izolowanie, dawanie tzw. „szlabanu” (153) – 83,1%
- Bardzo sztywne normy i reguły panujące w domu (156) – 84,7%
- Krzyczenie, podnoszenie głosu (123) – 66,8%

Można przypuszczać, że pięć ostatnich zachowań jest uważanych przez respondentów za najbardziej akceptowane metody wychowawcze.

W dalszej kolejności ankietowani zostali poproszeni o określenie swojego **stosunku do stosowania metod surowego wychowania lub przemocy, takich jak kląpsy, bicie, krzyczenie, groźby lub ograniczanie kontaktów**. Wyniki prezentuje poniższy wykres:

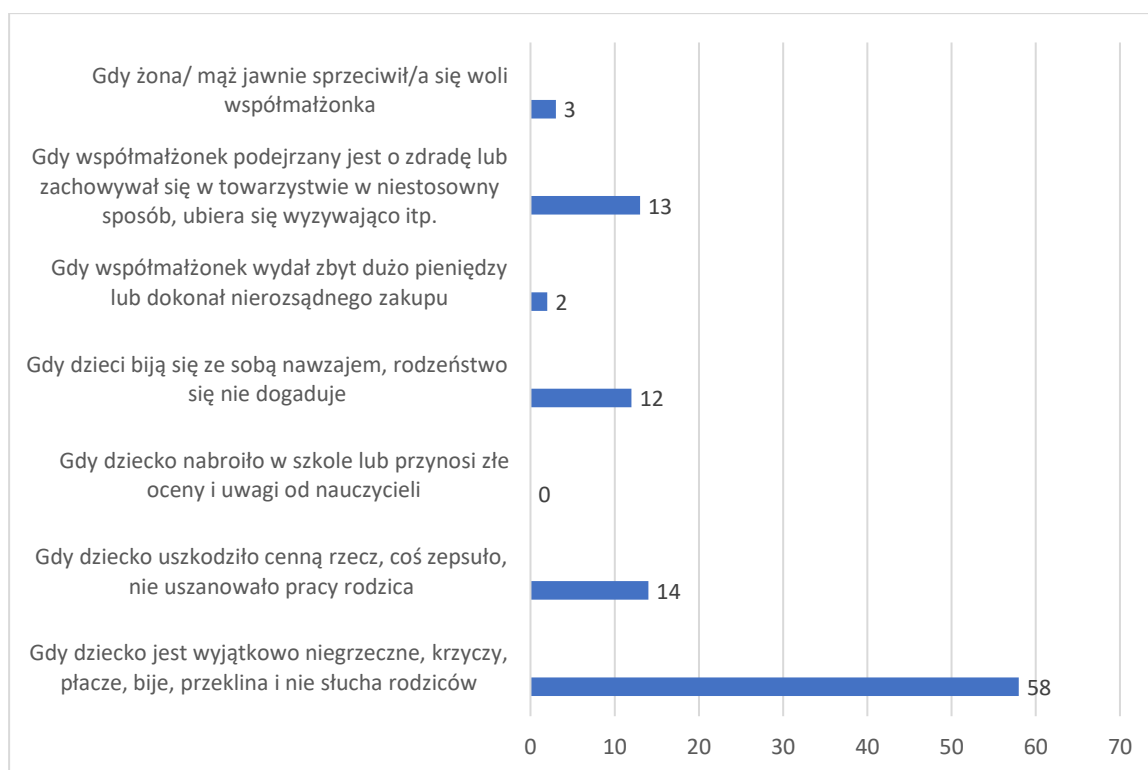

Wykres 11. Stosunek respondentów do stosowania metod surowego wychowania lub przemocy w wychowaniu dzieci (Źródło: badania własne)

Większość ankietowanych deklaruje stanowisko przeciwne stosowaniu wymienionych wyżej metod wychowawczych. 70 (38,2%) ankietowanych jest przeciwko, a 61 (33,3%) jest zdecydowanie przeciwko, co razem daje około 71% przeciwników kląpsów, bicia, krzyczenia, groźb i ograniczania kontaktów.

Niepokojące jest jednak, że aż 40 (21,8%) ankietowanych potrafi znaleźć usprawiedliwienie dla stosowania metod surowego wychowania lub przemocy w wychowaniu dzieci, a pozostałych 12 (6,5%) ankietowanych wręcz popiera tego typu działania.

W kolejnym pytaniu, ankietowani zostali poproszeni o określenie w jakich okolicznościach dopuszczone jest ich zdaniem stosowanie przemocy w domu. Większość respondentów – 107 (58,1%) wyraziła zadeklarowała, że nie widzi usprawiedliwienia dla przemocy domowej. Spośród osób, które jednak dopuściły taką możliwość pojawiały się następujące okoliczności:

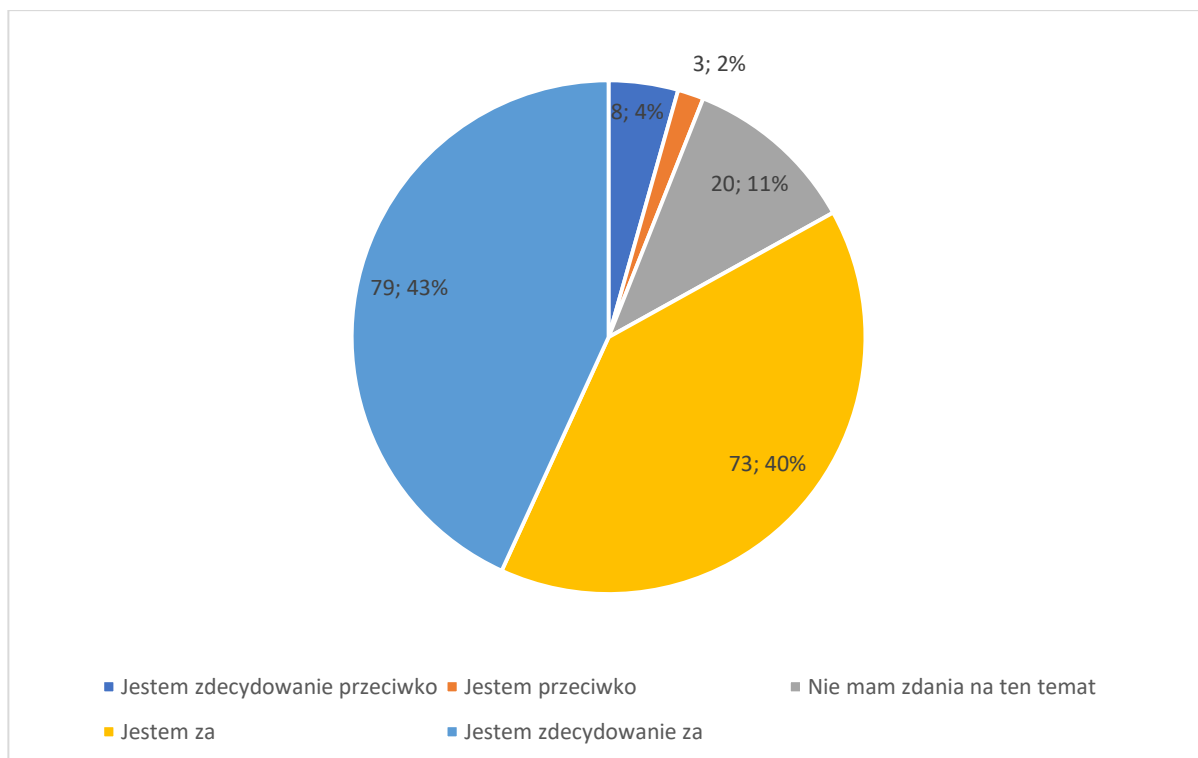
Wykres 12. Okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy w opinii respondentów (źródło: badanie własne)

Zezwolenie na stosowanie przemocy 58 (31,5%) ankietowanych widzi w sytuacji wyjątkowo złego zachowania dziecka, które krzyczy, płacze, bije, przeklina bądź nie słucha rodziców. Ogólnie ankietowani w większym stopniu znajdowali usprawiedliwienie dla stosowania przemocy wobec dzieci aniżeli wobec współmałżonka. Wyjątek stanowiło podejrzenie współmałżonka o zdradę lub jego/ jej wyzywające, niestosowne zachowanie, które zebrało aż 13 głosów (7%).

Dwójka respondentów podała również inne okoliczności usprawiedliwiające zastosowanie przemocy, a były to sytuacje zagrożenia życia lub zdrowia (obrona własna), lub sytuacje gdy dziecko zażywa narkotyki.

Ankietowani zostali również poproszeni o określenie swojego stosunku do regulacji prawnych zakazujących stosowania kar fizycznych. Zdecydowana większość osób (152 – 83%) zadeklarowała pozytywny stosunek do tego rodzaju przepisów, w tym 73 osób (40%) jest „za”, a 79 osoby (43%) deklaruje, że są „zdecydowanie za”. Wśród ankietowanych ujawniła się ponadto dość duża grupa osób niezdecydowanych, nie mających zdania na ten temat - 20 (11%). W sumie, aż 6% osób to przeciwnicy regulacji prawnych zakazujących stosowania kar fizycznych, w tym 3 osoby (2%) są „przeciwko”, a aż 8 osób (4%) jest „zdecydowanie przeciwko” tego rodzaju regulacjom.

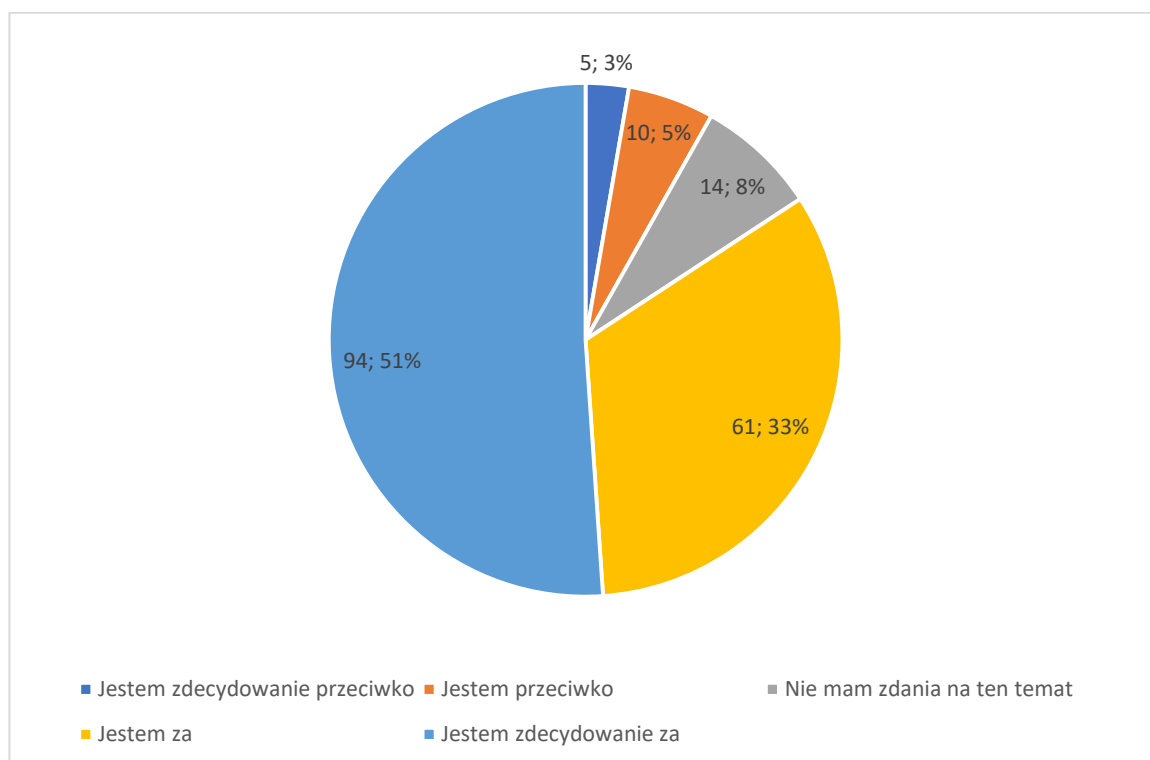
Opisane dane prezentuje poniższy wykres:

Wykres 13. Stosunek respondentów do regulacji prawnych zakazujących stosowania kar fizycznych (źródło: badania własne)

Przedmiotem zainteresowania uczyniono również stosunek mieszkańców gminy do ewentualnego interweniowania przez członków rodziny, gdy wiedzą że dziecko jest źle traktowane przez swoich rodziców.

Odpowiedzi ankietowanych prezentuje poniższy wykres:

Wykres 14. Stosunek respondentów do interweniowania przez innych członków rodziny, gdy wiedzą że dziecko jest źle traktowane przez swoich rodziców (źródło : badania własne)

W porównaniu z poprzednim pytaniem – dot. interwencji państwa w sprawy domowe, interweniowanie innych członków rodziny ma zarazem więcej zwolenników – 155 (84%), jak i przeciwników – 15 (8%). W tym temacie znacznie zmniejszyła się grupa osób bez wyrobionego zdania – 14(8%).

A. ANALIZA PODSTAW – STEREOTYPÓW DOTYCZĄCYCH PRZEMOCY

W świadomości społecznej funkcjonuje wiele stereotypów wokół tematu przemocy domowej. Mieszkańcy Suchej Beskidzkiej zostali poproszeni o określenie czy poszczególne stereotypowe hasła są dla nich prawdziwe czy fałszywe. Odpowiedzi ankietowanych są zawarte w poniższej tabeli:

Tabela 10. Stereotypy dotyczące przemocy funkcjonujące wśród respondentów (Źródło: badania własne)

	Prawda	Fałsz
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa i nikt nie powinien się wtrącać.	6	178
Przemoc występuje tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	7	177
Przemoc występuje wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele	10	174
Jeśli ktoś jest bity, to znaczy że na to zasłużył.	3	181
Nikt nie powinien interweniować w sprawach rodzinnych.	8	176
Ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc.	58	127
Gdyby sytuacja była taka okropna, ofiara odeszłaby od sprawcy.	23	162
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol.	91	94
Gwałt w małżeństwie nie istnieje.	9	175
Jeśli ktoś jest bity, powinien się tego wstydzić.	8	176
Jeśli w domu jest przemoc, trzeba sobie z nią poradzić samemu.	8	176
Ograniczenie komuś pieniędzy, krzyczenie czy poniżanie to nie przemoc.	25	158
Przemoc psychiczna to tylko czyjś wymysł.	5	179
Mężczyźni nigdy nie są ofiarami przemocy domowej ze strony żon.	8	176

Zdecydowana większość ankietowanych zaprzeczyła prawdziwości stereotypów związanych z przemocą domową. Wyjątek stanowiło stwierdzenie, że „przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol”, które niemal połowa respondentów 91 (49,4%) uznała za prawdziwe.

Dwa kolejne stereotypy, których prawdziwość uznają dużą część ankietowanych dotyczyły decyzyjności i poczucia sprawstwa ofiar przemocy. Aż 58 osoby (31,5%) potwierdziły, że „ofiary przemocy w rodzinie akceptują przemoc”, a 23 (12,5%) ankietowanych (18,5%) uznało za prawdę, że „gdyby sytuacja była okropna, ofiara odeszłaby od sprawcy”. Uznawanie tego rodzaju stereotypów świadczyć może o niskim poziomie empatii lub niewiedzy o tym jak złożona i niezwykle trudna może być sytuacja życiowa ofiary przemocy. Może być również tak, że rację tego rodzaju twierdzeniom przyznają sprawcy przemocy domowej.

Stereotypem uznanym za prawdziwy przez ponad 20 osób było również stwierdzenie, że: „Ograniczanie komuś pieniędzy, krzyczenie czy poniżanie to nie przemoc” – 25(13,5%)

W związku z uzyskanymi wynikami badań zauważono potrzebę prowadzenia edukacji społeczności lokalnej pod względem istoty i przejawów przemocy, w tym szczególnie przemocy psychicznej, która co prawda nie pozostawia cielesnych blizn czy siniaków, ale wyniszcza jej ofiary. Społeczność lokalna powinna być również stale uświadamiana o potrzebie interweniowania w przypadkach podejrzenia przemocy domowej.

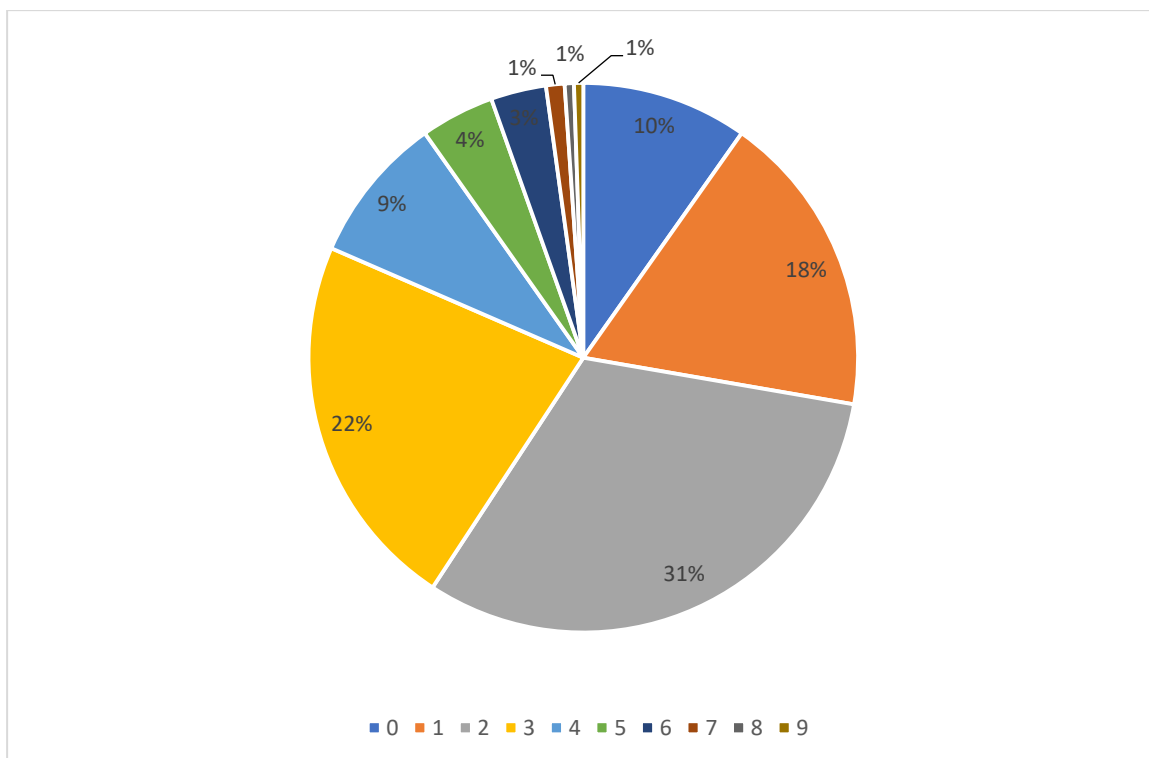
B. ŚWIADOMOŚĆ MIESZKAŃCÓW DOTYCZĄCA OSÓB I INSTYTUCJI, DO KTÓRYCH NALEŻY ZGŁOSIĆ SIĘ W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA PRZEMOCY

Służby społeczne w gminie Sucha Beskidzka dokładają starań aby do każdego mieszkańca dotarła informacja o możliwościach pomocy i wsparcia w przypadkach przemocy domowej. W ramach realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w lata 2011-2018, organizowane były różnorodne kampanie społeczne i informacyjne. Działa również Punkt Informacji, Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie.

Wyniki uzyskane w przeprowadzonym badaniu ankietowym wskazują jednak na konieczność intensyfikacji działań informacyjnych dla miejscowej ludności w temacie możliwości uzyskania wsparcia w wypadkach wystąpienia przemocy domowej.

Ankietowani zostali poproszeni o wymienienie znanych im miejsc i instytucji gdzie można szukać pomocy w razie wystąpienia przemocy w rodzinie. Większość respondentów - 166 (90,2%) potrafiło wymienić przynajmniej jedno potencjalne źródło pomocy i wsparcia. Średnio ankietowani wymieniali 1-3 miejsc, osób lub instytucji. Natomiast niemal 1/10 ankietowanych – 18 (9,7%) nie podała odpowiedzi na pytanie. Ilość odpowiedzi podawanych przez respondentów prezentuje poniższy wykres:

Wykres 15. Podana przez respondentów ilość miejsc i instytucji, w których można szukać pomocy w razie wystąpienia przemocy w rodzinie (Źródło: badanie własne)

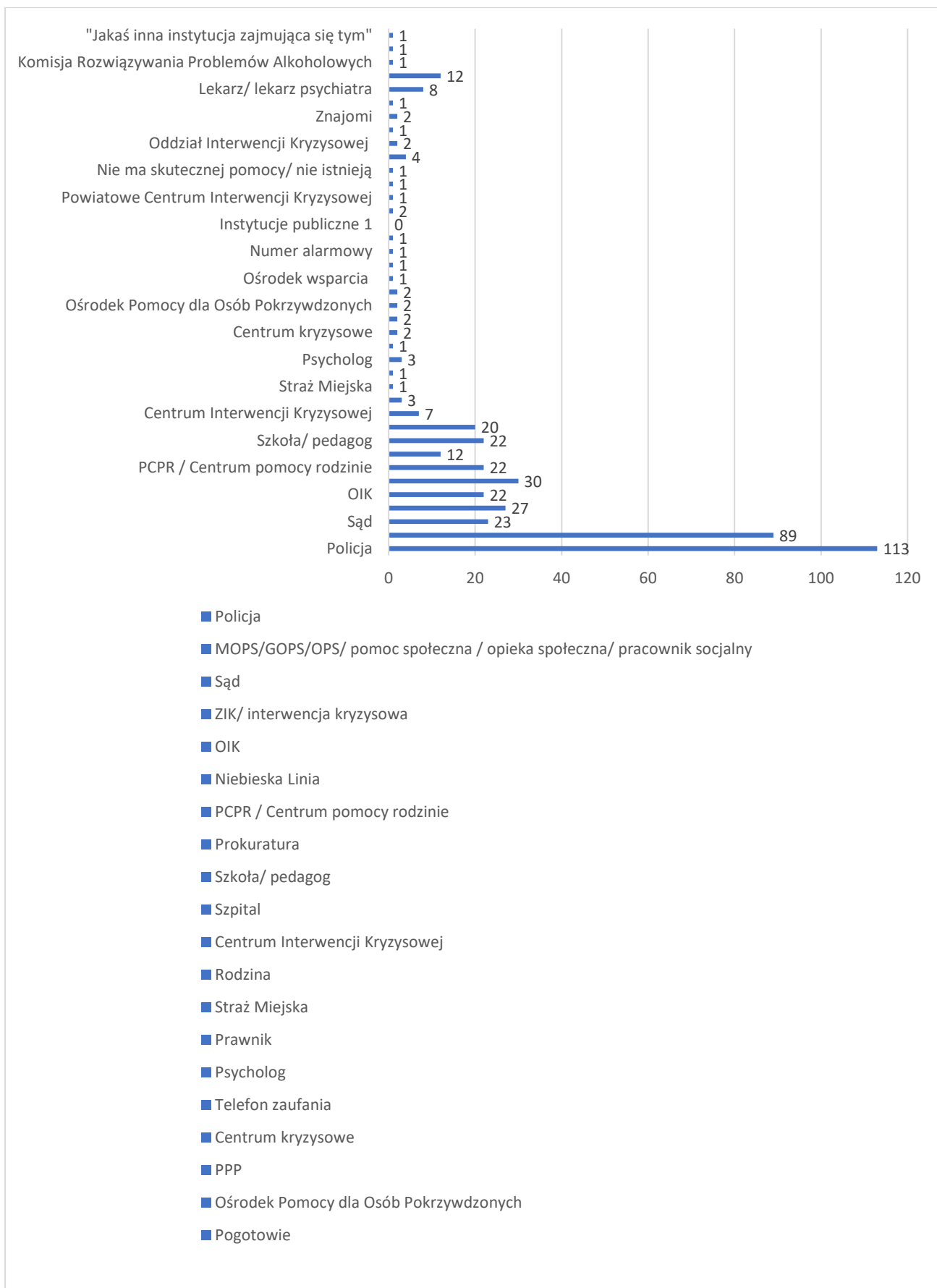
Ankietowani w większości podawali poprawne odpowiedzi, choć kilka z nich było błędnych. Jeden respondent pomylił Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy „Niebieska Linia” z „Błękitną linią”, która w rzeczywistości była infolinią Telekomunikacji Polskiej. Jedna osoba podała również niepoprawną odpowiedź – „sztab kryzysowy w gminie lub w powiecie”.

Pozostałe odpowiedzi były poprawne. W świadomości respondentów najbardziej zakorzenionymi instytucjami, do których można zwrócić się o pomoc w przypadku przemocy w rodzinie były policja – 113 (61,4%) i ośrodki pomocy społecznej – 89 (48,4%). Te dwie instytucje uzyskały znacznie większą ilość wskazań niż pozostałe.

Na dalszych miejscach uplasowały się Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Zespół Interwencji Kryzysowej.

Respondenci pamiętali również o możliwości uzyskania pomocy przez telefon. Po zsumowaniu odpowiedzi „Niebieska Linia”, i różnego rodzaju telefony zaufania uzyskano 33 (17,9%) wskazań.

Podane odpowiedzi obrazuje poniższy wykres:

Wykres 16. Wymienione przez respondentów miejsca i instytucje gdzie można szukać pomocy w razie występowania przemocy w rodzinie (Źródło: badanie własne)

Wspomniana wcześniej konieczność intensyfikacji działań informacyjnych na rzecz mieszkańców gminy powinna w szczególności objąć pracowników oświaty i ochrony zdrowia, w taki sposób aby nauczyciel, lekarz, wychowawca, pielęgniarka, pedagog czy psycholog zaistnieli w świadomości społecznej jako osoby, które mogą i potrafią pomóc w sytuacji wystąpienia przemocy domowej.

2. IDENTYFIKACJA PRZYCZYN I MECHANIZMÓW ZJAWISKA PRZEMOCY

Po przeprowadzeniu analizy statystycznej uzyskanych danych z przeprowadzonej wśród dorosłych mieszkańców gminy ankiety odnotowano zależność pomiędzy uznawaniem niektórych stereotypów dotyczących przemocy a płcią respondentów. W analizie wykorzystano współczynnik Pearsona, który bada siłę korelacji.

Powyższa analiza, ujawniła m.in. w zakresie postaw wychowawczych, że pomiędzy płcią respondentów, a uznawaniem zachowań takich jak krytykowanie, poniżanie, wyzywanie czy ośmieszanie za przemoc, istnieje istotna statystycznie korelacja. Kobiety są bardziej skłonne uznać wymienione zachowania za przemoc, a mężczyźni za metodę surowego wychowania ($p=0,2326$).

Uzyskano również wyniki świadczące o występowaniu korelacji pomiędzy płcią męską, a ogólną tendencją do uznawania większości stereotypów dotyczących przemocy za prawdziwe. Szczególnie widoczne jest to na przykładzie następujących stereotypów:

- „Przemoc występuje tylko w rodzinach z marginesu społecznego” ($p=0,27883$)
- „Jeśli ktoś jest bity, to znaczy, że sobie zasłużył” ($p=0,22298$)
- „Nikt nie powinien interweniować w sprawach rodzinnych” ($p=0,24618$)
- „Gdyby sytuacja była tak okropna, ofiara odeszłaby od sprawcy” ($p=0,21446$)
- „Gwałt w małżeństwie nie istnieje” ($p=0,21821$)
- „Ograniczanie komuś pieniędzy, krzyczenie czy poniżanie to nie przemoc” ($p=0,21062$)
- „Mężczyźni nigdy nie są ofiarami przemocy domowej ze strony żon” ($p=0,24618$)

Mężczyźni są zatem bardziej skłonni do potwierdzania wymienionych stereotypów. W tematyce przemocy domowej płeć ma zasadnicze znaczenie gdyż to właśnie mężczyźni są w zdecydowanej większości sprawcami przemocy.

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem występującym często z szeregiem innych uwarunkowań. Literatura podaje bardzo wiele różnych motywów i czynników ryzyka. Ogólnie można by podzielić je na:

- Czynniki wewnętrzne (osobowość, urazy i choroby psychiczne, charakteropatie, fizjologia – nieodpowiednia regulacja hormonalna, itp., niedojrzałość emocjonalna, i inne);
- Czynniki zewnętrzne (wśród których wyróżnić można złą sytuację rodzinną i ekonomiczną, autokratyczny, i bezwzględny model wychowania, brak zatrudnienia, nieodpowiednie wzorce przekazane przez otoczenie);

Bardziej szczegółowo możemy przedstawić te czynniki następująco:

- Czynniki biologiczne (temperament, uszkodzenia Ośrodkowego Układu Nerwowego, urazy, organiczne uszkodzenia mózgu – trudności adaptacyjne człowieka, padaczka skroniowa- napady niosą za sobą stany zmienionej świadomości, amnezje, agresywne i impulsywne zachowania);

- Czynniki psychologiczne (zaburzenia osobowości - osobowość nieprawidłowa, charakteropatie, zaburzenia kontroli emocjonalnej i kontroli zachowań, stres, frustracja, silne negatywne emocje, chłód emocjonalny, przeżycia traumatyczne- np. bycie ofiarą, świadkiem przemocy);
- Czynniki środowiskowe (niski status socjoekonomiczny, izolacja społeczna rodziny, stres związany z brakiem zatrudnienia, itp.);
- Czynniki społeczno – kulturowe (przemoc jako wzorzec przekazywany z pokolenia na pokolenie- np. koncepcja przemocy jako władzy patriarchalnej- przemoc jako forma kontrolowania, wymuszania posłuszeństwa, akceptowane narzędzie, którym mogą posługiwać się zwykle mężczyźni);
- Substancje chemiczne (alkohol, narkotyki- wyzwalają agresję, stymulują i pobudzają do działania, jednocześnie osłabiając zdolność do samokontroli);

WNIOSKI

---

1. Obserwowana jest tendencja wzrostowa wśród zjawisk z zakresu przemocy w rodzinie, co powinno pociągać za sobą dalszą intensyfikację działań Policji, członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i innych specjalistów zajmujących się pracą z dzieckiem i rodziną.
2. Przemoc fizyczna nie jest główną formą przemocy w rodzinie w Suchej Beskidzkiej. Przemoc psychiczna odnotowywana jest przez Policję w większej liczbie przypadków, co powinno pociągać za sobą odpowiednie przeszkolenie specjalistów ds. przemocy domowej.
3. W większości przypadków (ale nie wszystkich) głównymi sprawcami przemocy są mężczyźni, a ofiarami kobiety.
4. Wobec faktu, że przedstawiciele ochrony zdrowia i oświaty nie założyli w poprzednich latach procedury Niebieskiej Karty, a większość wychowawców klas nie zauważyła czynników ryzyka wystąpienia przemocy domowej wśród swoich uczniów, należy przeprowadzić dodatkowe działania uwrażliwiające tychże pracowników na problem przemocy w rodzinie oraz specyfikę sygnałów wysyłanych przez ofiary przemocy (np. wprowadzenie algorytmów działań).
5. Należy w większym stopniu wykorzystywać możliwość kierowania sprawców przemocy do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych, np. w ZIK.
6. Powinna zostać nawiązana współpraca pomiędzy pracownikami ZIK a placówkami oświatowymi, w zakresie prowadzenia prelekcji nt. przemocy domowej.
7. Zwłaszcza w placówkach oświatowych należy utrzymać realizację programów dotyczących przemocy między rówieśnikami czy cyberprzemocy przy jednoczesnym położeniu większego nacisku na zajęcia profilaktyczne, informacyjne oraz edukacyjne z zakresu strictly przemocy w rodzinie. Zalecane byłoby poruszanie tematu przemocy domowej w sposób bardziej otwarty i bezpośredni, łamiący jego tabu.

8. Korzystnym ze strony ofiar przemocy byłoby zwiększenie liczby stosowania środków karnych i zapobiegawczych, tj. tymczasowe aresztowanie w związku z przemocą w rodzinie, dozór policji w związku z przemocą w rodzinie, nakaz opuszczania lokalu w związku z przemocą w rodzinie, zakaz zbliżania się do określonych osób, miejsc w związku z przemocą w rodzinie.
9. Działania z zakresu zwiększania kompetencji opiekuńczo – wychowawczych, stosowania odpowiednich metod wychowawczych, kar i nagród itp. powinny realizowane być na szerszą skalę, w celu zmiany świadomości społecznej w kontekście zjawiska przemocy w rodzinie, a w szczególności w kontekście stereotypów związanych z przemocą domową.
10. Należy zwiększać świadomość mieszkańców gminy w zakresie instytucji świadczących pomoc dla ofiar przemocy.

IV. PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY

4.1 WERYFIKACJA PROGRAMU – MOCNE I SŁABE STRONY

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji mocnych i słabych stron w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Sucha Beskidzka przeprowadzona w oparciu o dostępne dane.

ANALIZA SWOT

Tabela nr 11

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Sucha Beskidzka na lata 2014-2019 uwzględniająca problem rodziny, dziecka a także przemocy w rodzinie. 2. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 3. Dobrze przygotowana i stale doskonaląca umiejętności kadra instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy. 4. Akty prawne regulujące system przeciwdziałania i rozwiązywania problemów przemocy w rodzinie. 5. Znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych patologiami. 6. Pełny i nieograniczony dostęp do specjalistycznych usług Zespołu Interwencji Kryzysowej, działającego przy PCPR Sucha Beskidzka. 7. Działanie przy Zespole Interwencji Kryzysowej hostelu dla ofiar przemocy. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niewystarczające środki finansowe na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 2. Brak wypracowanych standardów i określonych procedur monitorowania i interweniowania w sytuacjach przemocy domowej. 3. Braki kadrowe do realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 4. Słabo rozwinięta sieć poradnictwa specjalistycznego. 5. Słabe wykorzystanie sektora organizacji pozarządowych, kościoła w sferze działań prorodzinnych.

<p>8. Działalność Poradni Uzależnień.</p> <p>9. Działalność Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin.</p> <p>10. Dobra współpraca z , Komendą Powiatową Policji w Suchej Beskidzkiej, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie/Zespołem Interwencji Kryzysowej, Miejską Świetlicą Profilaktyczną, Oświatą (Przedszkola, Szkoły), Służbą Zdrowia, Sądem Rejonowym w Suchej Beskidzkiej, Prokuraturą Rejonową w Suchej Beskidzkiej, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Makowie Podhalańskim.</p> <p>11. Mobilność i elastyczność działania kadr instytucji.</p> <p>12. Poparcie działań i wsparcie ze strony władz gminy.</p>	
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmiany prawne umożliwiające skuteczniejsze formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową a także skuteczniejsza ochrona ofiar przemocy w rodzinie. 2. Akceptacja społeczna dla działań podejmowanych na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie. 3. Wykorzystanie bazy lokalowej (instytucji i parafii) na tworzenie grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. 4. Rozwój systemu informacji z zakresu profilaktyki i wsparcia rodzin. 5. Liczne akcje edukacyjno-informacyjne, kampanie medialne wpływające na wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie problemu przemocy domowej. 6. Oferta szkoleniowa dostosowana do potrzeb osób zawodowo i społecznie wspierających rodziny problemowe. 7. Zwiększająca się świadomość społeczna na temat zjawiska przemocy w rodzinie. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zjawisko silnie zakorzenione w obyczajowości przez istniejące mity i stereotypy. 2. Powszechny pogląd o braku konsekwencji ponoszonych przez sprawcę, będący czynnikiem osłabiającym podejmowanie działań przeciwko niemu. 3. Występowanie w rodzinach patologii (m.in. alkoholizm, narkomania, przestępczość). 4. Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów. 5. Brak współpracy niektórych rodzin w zakresie przezwycięzania kryzysów, ukrywanie aktów przemocy. 6. Bierność świadków przemocy w rodzinie (rodzina, środowisko sąsiedzkie). 7. Agresywne nagłaśnianie niektórych problemów społecznych. 8. Niewystarczająca skuteczność działań związanych z ochroną osób doznających przemocy. 9. Problemy mieszkaniowe uniemożliwiające skuteczne odizolowanie agresora. 10. Problem wypalenia zawodowego osób/służb realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzin.

4.2. CELE PROGRAMU

Zadania zaplanowane do realizacji w ramach programu mają z jednej strony charakter profilaktyczny, prewencyjny, natomiast z drugiej służą zwalczaniu problemu i jego negatywnych konsekwencji. Wszystkie zadania i działania przewidziane w programie służą bezpośredniemu osiągnięciu celów szczegółowych odnoszących się do postaw społecznych wobec zjawiska przemocy, dostępności bazy instytucjonalnej dla osób doświadczonych tym zjawiskiem, poziomu jakości udzielanej pomocy, form pomocy i wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc oraz współpracy w zakresie zapobiegania i zwalczania przemocy.

CEL GŁÓWNY:

Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i skuteczne rozwiązywanie problemów z nim związanych na terenie Gminy Sucha Beskidzka.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Interdyscyplinarna współpraca służb i instytucji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym w ramach działań interwencyjnych – procedura „Niebieskie Karty”.
2. Profilaktyka i edukacja społeczna.
3. Zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i skutecznej pomocy.
4. Zwiększenie skuteczności działań motywacyjno – interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
5. Zapewnienie interdyscyplinarnych szkoleń dla służb zajmujących się problemem przemocy, celem podniesienia jakości świadczonych usług dla osób doświadczających przemocy.

Cel szczegółowy nr 1: Interdyscyplinarna współpraca służb i instytucji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym w ramach działań interwencyjnych – procedura „Niebieskie Karty”.

Nr działania	Nazwa działania	Sposoby realizacji	Wskaźniki realizacji	Termin	Realizatorzy
1.1	Współpraca między instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.	<p>1. Aktywność, współpraca oraz wymiana informacji pomiędzy służbami w zakresie pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.</p> <p>2. Kompleksowa pomoc rodzinom dotkniętym zjawiskiem przemocy.</p> <p>3. Opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach występowania przemocy w rodzinie.</p> <p>4. Zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskie Karty”.</p> <p>5. Gromadzenie informacji na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom, u których występuje zjawisko przemocy.</p> <p>6. Zawiadamianie organów ścigania o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.</p>	<p>liczba rodzin objętych pomocą</p> <p>liczba zakończonych procedur „Niebieskiej Karty”</p> <p>liczba posiedzeń grup roboczych</p> <p>liczba prowadzonych procedur „Niebieskie Karty”</p> <p>bazy danych</p> <p>liczba zawiadomień o popełnieniu przestępstwa znęcania</p>	<p>2019- 2021</p> <p>zadanie stałe, realizowane corocznie</p> <p>zadanie stałe wg. potrzeb</p> <p>zadanie stałe wg. potrzeb</p> <p>zadanie stałe wg. potrzeb</p> <p>realizowane corocznie</p> <p>zadanie stałe wg. potrzeb</p>	<p>ZI, MOPS, MKRPA, KPP, Prokuratura, Sąd PCPR/ZIK, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia,</p> <p>służby zajmujące się realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p> <p>podmioty realizujące procedur „NK”</p> <p>ZI podmioty realizujące procedurę „NK”</p> <p>ZI podmioty realizujące procedurę „NK”</p> <p>ZI podmioty realizujące procedurę „NK”</p>

Cel szczegółowy nr 2: Profilaktyka i edukacja społeczna.

Nr działania	Nazwa działania	Sposoby realizacji	Wskaźniki realizacji	Termin	Realizatorzy
2.1	Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Sucha Beskidzka;	1. Gromadzenie informacji nt. rozmiarów zjawiska przemocy na terenie Gminy Sucha Beskidzka.	liczba opracowanych raportów	2019 – 2021 corocznie I kwartał	KPP, MOPS, ZI, Prokuratura, Sąd, podmioty realizujące „NK”
		2. Badania ankietowe dot. zjawiska przemocy.	liczba opracowanych diagnoz	pierwsze w 2019r., następne w 2021r.	MOPS
		3. Ustalenie odsetka populacji rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.		pierwsze w 2019r., następne w 2021r.	MOPS
2.2	Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy na temat zjawiska przemocy w rodzinie, zmiana postrzegania przez nich zjawiska przemocy.	<p>1. Przygotowanie materiałów informacyjnych (ulotek, broszur, plakatów) i umieszczanie ich w miejscach ogólnie dostępnych .</p> <p>2. Przygotowanie informacji i umieszczanie jej na stronie internetowej gminy.</p> <p>3. Zamieszczanie artykułów w prasie lokalnej.</p> <p>4. Współpraca z Parafią działającą na terenie gminy w celu wprowadzenia do programu treści dotyczących przemocy w rodzinie.</p> <p>5. Współpraca z Uniwersytetem Trzeciego Wieku, stowarzyszeniami w zakresie edukacji osób starszych na temat zjawiska przemocy w rodzinie wobec osób starszych oraz przysługujących im praw.</p>	<p>liczba materiałów informacyjnych</p> <p>liczba artykułów w prasie, na stronie internetowej</p>	<p>2019 - 2021 zadanie stałe, realizowane corocznie</p> <p>min. 2 razy w roku</p> <p>min. 2 razy w roku</p> <p>zadanie stałe</p> <p>zadanie stałe</p>	<p>MOPS,ZI, UM, PCPR/ZIK</p> <p>ZI, MOPS</p> <p>ZI, MOPS</p> <p>ZI, MOPS</p> <p>ZI,MOPS</p>

2.3	Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do rodziców służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja spotkań, warsztatów. 2. Zamieszczanie w prasie lokalnej artykułów. 3. Praca socjalna. 4. Udzielanie indywidualnych porad, konsultacji. 	<p>liczba spotkań, warsztatów</p> <p>liczba artykułów w prasie</p> <p>liczba udzielonych porad, konsultacji</p>	<p>2019-2020 corocznie</p> <p>min. 1 w roku</p> <p>zadanie stałe wg. potrzeb</p> <p>zadanie stałe wg. potrzeb</p>	Placówki Oświatowe PCPR/ZIK MOPS ZI MKRPA Miejska Świetlica Profilaktyczna
2.4	Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie przemocy w rodzinie, przemocy rówieśniczej, cyberprzemocy, rozwiązywania konfliktów, radzenia sobie z agresją i stresem.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja pogadanek, warsztatów. 2. Realizacja godzin do dyspozycji wychowawcy klasowego. 3. Wystąpienie do placówek oświatowych o realizację działania. 	<p>liczba warsztatów, pogadanek</p>	<p>2019-2020 corocznie</p> <p>min. 2 działania w ciągu roku szkolnego</p> <p>corocznie I kwartał</p>	Placówki Oświatowe PCPR/ZIK, MOPS, ZI, MKRPA, Miejska Świetlica Profilaktyczna Poradnia Pedagogiczno Psychologiczna

Cel szczegółowy nr 3 : Zapewnienie osobom doznającym przemocy bezpieczeństwa i skutecznej pomocy.

Nr działania	Nazwa działania	Sposoby realizacji	Wskaźniki realizacji	Termin	Realizatorzy
3.1	Zwiększenie dostępności i efektywności działań podmiotów udzielających pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuacja działań Zespołu Interdyscyplinarnego działającego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Suchej Beskidzkiej. 2. Kontynuacja działań Punktu Informacji Wsparcia i Pomocy dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie przy MOPS Sucha Beskidzka. 3. Dalsza współpraca z Zespołem Interwencji Kryzysowej przy PCPR w Suchej Beskidzkiej w ramach porozumienia z osobami uwikłanymi w przemoc (w tym m.in.: zapewnienie poradnictwa specjalistycznego, 	<p>liczba posiedzeń Zespołu</p> <p>liczba rodzin/osób objętych pomocą</p> <p>liczba udzielonych porad</p>	2019 -2021 zadanie stałe realizowane corocznie	ZI, MOPS, MKRPA, PCPR/ZIK, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, KPP, Sąd, MŚP

		<p>możliwości korzystania z grup wsparcia, zajęć socjoterapeutycznych, zapewnienie miejsca dla ofiar przemocy domowej w hostelu, wsparcie w ramach telefonu zaufania).</p> <p>4.Współpraca z Miejską Świetlicą Profilaktyczną w Suchej Beskidzkiej w zakresie pomocy dzieciom z rodzin uwikłanych w przemoc.</p>			
3.2	Upowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym	<p>1. Przygotowanie i rozpowszechnianie materiałów informacyjnych, ulotek, broszur o formach wsparcia oraz instytucjach udzielających pomocy osobom doznającym przemocy.</p> <p>2. Przygotowanie informacji i umieszczanie jej na stronie internetowej gminy, a następnie jej aktualizacja.</p> <p>3. Umieszczanie informacji w prasie lokalnej</p>	<p>liczba przygotowanych i upowszechnionych materiałów informacyjnych</p> <p>liczba informacji</p> <p>liczba artykułów prasowych</p>	<p>2019 -2021 zadanie stałe realizowane corocznie</p> <p>coroczna aktualizacja baz danych, baz teleadresowych</p> <p>corocznie, I kwartał</p>	<p>ZI, MOPS</p> <p>ZI, MOPS</p> <p>MOPS</p>
3.3	Udzielanie pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie	<p>1. Podejmowanie interwencji w rodzinie dotkniętej przemocą – stosowanie procedury „Niebieskiej Karty”</p> <p>2. Diagnozowanie sytuacji rodziny dotkniętej przemocą.</p> <p>3.Informowanie o możliwościach uzyskania pomocy.</p> <p>4.Udzielanie pomocy socjalnej, prawnej, psychologicznej, terapeutycznej.</p> <p>5.Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie całodobowych miejsc w ośrodkach wsparcia, hostelach.</p> <p>6.Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom w związku z przemocą w rodzinie w trybie art. 12a</p>	<p>liczba wszczętych „Niebieskich Kart”</p> <p>liczba powołanych grup roboczych</p> <p>liczba rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie</p> <p>liczba wypełnionych Niebieskich Kart C</p> <p>liczba udzielonych informacji, porad i konsultacji</p> <p>liczba osób, którym udzielono wsparcia</p> <p>liczba osób dotkniętych przemocą, które skorzystały z miejsc w ośrodkach wsparcia, hostelach</p>	<p>2019 -2021 zadanie stałe realizowane corocznie</p> <p>zadanie stałe wg. potrzeb</p> <p>zadanie stałe wg. potrzeb</p> <p>zadanie stałe wg.potrzeb</p> <p>zadanie stałe wg. potrzeb</p> <p>w trybie ciągłym wg. potrzeb</p>	<p>Zespół Interdyscyplinarny</p> <p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej</p> <p>PCPR/ZIK,</p> <p>Policja</p> <p>Oświata</p> <p>Służba zdrowia</p> <p>Sąd</p> <p>Prokuratura</p> <p>Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <p>Organizacja pozarządowa</p>

		ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015r. poz.1390)	liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w myśl art. 12a		MOPS, Policja, służba zdrowia
		7.Podejmowanie działań na rzecz otrzymywania przez osoby doznające przemocy w rodzinie mieszkań socjalnych poza kolejnością.	liczba osób dotkniętych przemocą, które otrzymały mieszkanie socjalne poza kolejnością	corocznie wg.potrzeb	MOPS, ZI
3.4	Monitoring sytuacji rodziny dotkniętej przemocą	1.Systematyczne wizyty w środowisku	liczba wizyt w środowisku	2019 -2021 zadanie stałe realizowane corocznie, zgodne z ustaleniami grup roboczych, ZI	MOPS,KPP

Cel szczegółowy nr 4: Zwiększenie skuteczności działań motywacyjno – interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Nr działania	Nazwa działania	Sposoby realizacji	Wskaźniki realizacji	Termin	Realizatorzy
4.1	Upowszechnianie informacji o konsekwencjach stosowania przemocy oraz możliwości uzyskania pomocy	1.Przygotowanie materiałów informacyjnych i ich udostępnienie.	liczba przygotowanych i udostępnionych materiałów informacyjnych	2019 -2021 zadanie stałe realizowane corocznie	ZI, MOPS, PCPR/ZIK
4.2	Interwениowanie oraz reagowanie na stosowanie przemocy w rodzinie	1. Wszczęcie procedury „Niebieska Karta”. 2.Informowanie o konsekwencjach stosowania przemocy i możliwościach podjęcia leczenia lub terapii, udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 3. Realizowanie programów korekcyjno-edukacyjnych.	liczba NK liczba wypełnionych NK D liczba osób które wzięły udział w zajęciach korekcyjnych	2019 -2021 zadanie stałe realizowane corocznie zadanie stałe zadanie stałe wg.potrzeb	MOPS, PCPR, policja, służba zdrowia, oświata, MKRPA ZI, MOPS, PCPR/ZIK, Policja, Oświata, Służba Zdrowia, Sąd, Prokuratura, MKRPA, Organizacje pozarządowe PCPR/ZIK

		3.Motywowaniw/Kierowanie osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie do udziału w programie oddziaływań korekcyjno-educacyjnych.	liczba osób skierowanych do udziału w programie korekcyjno-educacyjnym	zadanie stałe wg.potrzeb	podmioty realizujące procedur „NK” Sąd, Prokuratura
		4.Współpraca z MKRPA w zakresie kierowania uzależnionych sprawców przemocy na leczenie odwykowe.		zadanie stałe wg.potrzeb	ZI podmioty realizujące procedur „NK”
		5.Udzielanie pomocy terapeutycznej osobom podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie i nadużywającym alkoholu.	liczba osób, którym udzielono pomocy terapeutycznej	zadanie stałe	MKRPA, PCPR/ZIK, Poradnia Uzależnień, UM

Cel szczegółowy nr 5 : Zapewnienie interdyscyplinarnych szkoleń dla służb zajmujących się problemem przemocy, celem podniesienia jakości świadczonych usług dla osób doświadczających przemocy.

Nr działania	Nazwa działania	Sposoby realizacji	Wskaźniki	Termin	Realizatorzy
5.1	Doskonalenie wiedzy i rozwijanie umiejętności osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	1. Szkolenia resortowe 2. Organizowanie szkoleń dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych. 3.Zapewnienie poradnictwa i wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie w formie superwizji bądź grup wsparcia. 4.Zaopatrywanie się w literaturę fachową dotyczącą przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 5. Kierowanie na szkolenia lub dostępne formy kształcenia, zabezpieczenie przed wypaleniem zawodowym.	liczba zrealizowanych szkoleń liczba osób uczestniczących w szkoleniach liczba certyfikatów, zaświadczeń liczba nabytej literatury fachowej	2019 -2021 zadanie stałe realizowane corocznie min 1 w roku wg.potrzeb i możliwości wg.potrzeb i możliwości zadanie stałe	ZI, MOPS, ROPS MOPS MOPS,ROPS MOPS ZI

4.3. SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU, MONITOROWANIE I EWALUACJA ORAZ ZASADY FINANSOWANIA

Zakłada się, że Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2021 będzie stanowił interdyscyplinarną strategię działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy domowej na terenie Gminy Sucha Beskidzka realizowaną przez wszystkie instytucje i organizacje działające w obszarze pomocy rodzinie i dziecku. Ze względu na interdyscyplinarny charakter programu oraz szerokie spektrum celów i zadań cele programu realizowane będą w formie pracy ciągłej przez cały okres programowania.

Działania skierowane do społeczności lokalnej, przedstawicieli służb pracujących w obszarze przemocy w rodzinie, osób doświadczających przemocy w rodzinie, osób stosujących przemoc w rodzinie, świadków przemocy będą miały charakter zarówno profilaktyczny (promowanie, propagowanie zachowań alternatywnych wobec przemocy), edukacyjny (upowszechnianie wiedzy na temat przemocy i jej negatywnych skutków, kształtowanie właściwych postaw, w tym braku akceptacji dla przemocy), pomocowy (specjalistyczne poradnictwo, działania terapeutyczne, korekcyjno-edukacyjne, informowanie o możliwościach i miejscach uzyskania pomocy) wspierający (wsparcie merytoryczne i praktyczne służb pomocowych, wzmocnienie i aktywizowanie instytucji i organizacji, rozwój instytucjonalny, współpraca i wymiana doświadczeń).

Monitoring będzie prowadzony przez Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i będzie polegał na gromadzeniu oraz opracowaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację Programu. Umożliwi to bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych działań jak również pozwoli na wprowadzenie modyfikacji i korekt w sytuacji pojawienia się istotnych zmian w obszarze społecznym.

Ewaluacja Programu będzie odbywać się na bieżąco, równoległe z procesem jego monitorowania. Do dnia 30 czerwca każdego roku – na podstawie analizy materiałów sprawozdawczych z poszczególnych instytucji oraz w oparciu o wskaźniki - Zespół Interdyscyplinarny wspólnie z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej sporządzi sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, w którym zostaną zawarte ewentualne wnioski w sprawie zmiany zaplanowanych działań, sposobu ich realizacji oraz uwagi dotyczące funkcjonalności Programu.

Zakłada się, że niniejszy program będzie finansowany ze środków własnych Gminy przeznaczonych na działalność i funkcjonowanie Ośrodka Pomocy Społecznej w Suchej Beskidzkiej oraz środków zewnętrznych pozyskanych w drodze otrzymanych dotacji na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie a także środków Unii Europejskiej.